

Chambre des Représentants

SESSION 1958-1959.

PROJET DE LOI

portant approbation de la Convention Européenne
d'Etablissement et du Protocole signés à Paris,
le 13 décembre 1955.

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS.

Le but du Conseil de l'Europe ainsi qu'il est énoncé dans son Statut vise à « réaliser une union plus étroite entre ses Membres afin de sauvegarder et promouvoir les idéaux et et les principes qui sont leur patrimoine commun et de favoriser leur progrès économique et social ».

Il est évident qu'un des moyens par lesquels ce but peut progressivement se réaliser consiste à faciliter les relations entre les personnes qui composent les communautés nationales des Etats membres.

Il existe déjà entre certains Etats-membres du Conseil de l'Europe des traités bilatéraux d'établissement ou de commerce qui règlent le traitement des ressortissants des Etats Contractants sur le territoire d'un autre Etat Contractants. Ces traités s'inspirent, dans une mesure plus ou moins large, du principe de l'égalité de traitement avec les nationaux en ce qui concerne certains droits et activités.

Il est cependant apparu souhaitable que le Conseil de l'Europe prenne l'initiative d'élaborer une Convention régionale qui, s'inspirant des principes du Statut, règle le traitement réciproque des ressortissants des Etats membres du Conseil de l'Europe.

Le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe, lors de sa 5e session, tenue du 3 au 9 août 1950, avait été saisi d'une proposition du Gouvernement italien tendant à inscrire à l'ordre du jour de l'Assemblée Consultative l'étude d'une Convention concernant le traitement réciproque des ressortissants des Etats membres du Conseil de l'Europe sur les territoires des autres Etats membres.

Cette proposition avait été transmise, pour avis, à l'Assemblée Consultative.

L'Assemblée, par sa Recommandation 47 du 25 août 1950, avait proposé au Comité des Ministres de charger l'Institut International pour l'Unification du Droit privé de

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1958-1959.

WETSONTWERP

houdende goedkeuring van het Europees Vesti-
gingsverdrag en van het Protocol, ondertekend
op 13 december 1955, te Parijs.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN.

Het doel van de Raad van Europa is, zoals in zijn Statuut wordt vermeld, « het bevorderen van een grotere eenheid tussen zijn leden, ten einde de idealen en beginselen welke hun gemeenschappelijk erfdeel zijn, veilig te stellen en te verwezenlijken, en hun economische en sociale vooruitgang te bevorderen ».

Een der middelen waardoor dit doel geleidelijk kan worden verwezenlijkt, bestaat kennelijk in het vergemakkelijken van de betrekkingen tussen de personen die de nationale gemeenschappen der Deelnemende Staten uitmaken.

Tussen sommige Staten die lid zijn van de Raad van Europa, bestaan reeds bilaterale vestigings- of handelsverdragen, die de behandeling van onderdanen der Verdragssluitende Staten op het grondgebied van een andere Verdragssluitende Staat regelen. Deze verdragen zijn in min of meer ruime mate gebaseerd op het beginsel van toekenning van dezelfde behandeling als aan de eigen onderdanen wat betreft sommige rechten en activiteiten.

Het is nochtans wenselijk gebleken dat de Raad van Europa het initiatief zou nemen tot het opmaken van een regionaal verdrag dat, steunend op de beginselen van het Statuut, de wederzijdse behandeling van de onderdanen der Staten die lid zijn van de Raad van Europa, zou regelen.

Aan het Comité van Ministers van de Raad van Europa werd, tijdens zijn 5e zitting, gehouden van 3 tot 9 augustus 1950, een voorstel van de Italiaanse Regering voorgelegd, om op de agenda van de Raadgevende Vergadering de studie in te schrijven van een Verdrag betreffende de wederzijdse behandeling van onderdanen der Staten die lid zijn van de Raad van Europa, op het grondgebied der andere Deelnemende Landen.

Dit voorstel werd voor advies aan de Raadgevende Vergadering medegedeeld.

In haar Aanbeveling 47 van 25 augustus 1950 had de Vergadering aan het Comité van Ministers voorgesteld het Internationaal Instituut voor Unificatie van het Privaat-

Rome de procéder à l'étude préliminaire d'un projet de Convention sur le Traitement réciproque des nationaux. Cette étude devait prendre pour base les directives de l'Assemblée et s'effectuer en liaison avec le Président de la Commission des Questions juridiques et administratives et le Président de la sous-commission spéciale, ainsi qu'en consultation éventuelle avec les organismes nationaux et internationaux scientifiques ou administratifs susceptibles de donner un avis sur les aspects multiples de la question.

Le texte élaboré dans les conditions précitées, après avoir subi certaines modifications de la part de la commission des Questions juridiques et administratives, a été approuvé par l'Assemblée Consultative qui, par sa Recommandation 1 (1951), du 12 mai 1951, l'a transmis au Comité des Ministres.

Le Comité des Ministres a invité, en août 1951, les gouvernements des pays membres à faire connaître au Secrétaire Général leurs observations sur le projet de Convention adopté par l'Assemblée. En juillet 1952, le Comité des Ministres a décidé de convoquer un Comité d'experts gouvernementaux ayant pour mandat d'examiner le projet de Convention élaboré par l'Assemblée Consultative et les réponses des gouvernements des Membres, en vue d'établir le programme des travaux qu'impliquerait l'élaboration d'une Convention acceptable pour les Membres.

Le Comité d'experts, qui s'est réuni à Strasbourg en octobre 1952, s'est limité, conformément à son mandat, à examiner si, compte tenu des observations formulées par les gouvernements, la conclusion d'une convention sur la base du texte adopté par l'Assemblée Consultative constituait un moyen utile d'atteindre les buts du Conseil de l'Europe et, dans l'affirmative, quelles devraient être les matières qui seraient traitées par la Convention.

Dans leur rapport au Comité des Ministres, présenté le 21 octobre 1952, les experts ont reconnu, à une très grande majorité, que malgré les difficultés soulevées par la diversité des législations et des systèmes juridiques nationaux, la conclusion d'une telle convention, limitée à des matières déterminées, était éminemment souhaitable.

A la suite de ce premier rapport, le Comité des Ministres, au cours de sa session tenue du 18 au 22 décembre 1952, a chargé le Comité d'experts de continuer ses travaux en vue de l'élaboration de cette Convention.

Le Comité d'experts a, en conséquence, tenu six autres sessions à Strasbourg :

du 19 au 22 mai 1953;
du 6 au 11 juillet 1953;
du 18 au 25 janvier 1954;
du 5 au 10 avril 1954;
du 21 au 30 juin 1954;
du 24 au 29 janvier 1955.

La Convention Européenne d'Etablissement qui est soumise à votre approbation, a été signée à Paris, le 13 décembre 1955. Elle vise uniquement les personnes physiques. Il a été reconnu que le traitement des personnes morales devrait faire l'objet d'une Convention séparée, étant donné l'importance et la complexité de cette matière.

D'autre part, les Conventions et Accords déjà conclus dans le cadre du Conseil de l'Europe en ce qui concerne la Sauvegarde des Droits de l'Homme, l'Assistance médicale

recht te Rome te gelasten, een inleidende studie te maken over een ontwerp van Verdrag betreffende de wederzijdse behandeling van de respectieve onderdanen. Deze studie moest gebaseerd zijn op de richtlijnen van de Vergadering en gedaan worden in samenwerking met de Voorzitter van de Commissie voor juridische en administratieve vraagstukken en met de Voorzitter van de Speciale Sub-commissie alsmede met eventuele raadpleging van de nationale en internationale wetenschappelijke of administratieve organismen die in staat zijn een advies uit te brengen over de talrijke aspecten van het vraagstuk.

De in deze omstandigheden opgemaakte tekst werd, na vanwege de Commissie voor juridische en administratieve vraagstukken sommige wijzigingen te hebben ondergaan, goedgekeurd door de Raadgevende Vergadering, die hem door haar Aanbeveling 1 (1951), van 12 mei 1951, aan het Comité van Ministers heeft overgemaakt.

Het Comité van Ministers heeft in augustus 1951 de regeringen der deelnemende landen uitgenodigd, aan de Secretaris-Generaal hun opmerkingen over het door de Vergadering aangenomen ontwerp van verdrag mede te delen. In juli 1952 heeft het Comité van Ministers besloten een Comité van regeringsdeskundigen samen te roepen, wier opdracht er zou in bestaan het door de Raadgevende Vergadering opgemaakte ontwerp van Verdrag en de antwoorden van de regeringen der Leden te onderzoeken, ten einde het programma vast te leggen van de werkzaamheden, nodig voor het uitwerken van een voor de Leden aanvaardbaar Verdrag.

Het Comité van deskundigen, dat in oktober 1952 te Straatsburg is bijeengekomen, heeft er zich, overeenkomstig zijn opdracht toe beperkt na te gaan of, rekening houdend met de door de regeringen gemaakte opmerkingen, het sluiten van een verdrag op de basis van de tekst aangenomen door de Raadgevende Vergadering, een nuttig middel vormde om de doeleinden van de Raad van Europa te bereiken en, zo ja, welke materies dit Verdrag zou moeten behandelen.

In hun verslag aan het Comité van Ministers, ingediend op 21 oktober 1952, hebben de deskundigen met een zeer grote meerderheid erkend dat, ondanks de moeilijkheden der nationale wetgevingen en rechtsstelsels, het sluiten van dergelijk verdrag beperkt tot wel omschreven materies, uiterst wenselijk zou zijn.

Naar aanleiding van dit eerste verslag heeft het Comité van Ministers, tijdens zijn van 18 tot 22 december gehouden zitting, het Comité van deskundigen gelast zijn werkzaamheden met het oog op het opmaken van dit Verdrag voort te zetten.

Dientengevolge heeft het Comité van deskundigen nog zes zittingen gehouden te Straatsburg :

van 19 tot 22 mei 1953;
van 6 tot 11 juli 1953;
van 18 tot 25 januari 1954;
van 5 tot 10 april 1954;
van 21 tot 30 juni 1954;
van 24 tot 29 januari 1955.

Het Europees Vestigingsverdrag dat U ter goedkeuring wordt voorgelegd, werd op 13 december 1955 te Parijs ondertekend. Het heeft uitsluitend betrekking op natuurlijke personen. Er werd erkend dat de behandeling van rechtspersonen het voorwerp van een afzonderlijk Verdrag zou moeten uitmaken, wegens de belangrijkheid en de complexe aard van deze materie.

Doordien anderdeels in het kader van de Raad van Europa reeds Verdragen en Akkoorden gesloten werden met betrekking tot de Bescherming der Rechten van de

et sociale, la Sécurité sociale, l'Équivalence des diplômes, ont permis de limiter la Convention Européenne d'Établissement aux seules matières importantes qui forment la base de tout traité d'établissement : l'entrée, le séjour, l'expulsion, l'exercice des droits civils, les garanties judiciaires et administratives, l'exercice des activités lucratives, le régime fiscal.

En instituant un Comité Permanent habilité à améliorer les conditions d'application de la Convention et, le cas échéant, à en réviser ou à en compléter les dispositions, les auteurs de cet acte international ont voulu marquer que celui-ci ne constitue qu'un premier pas vers une réglementation uniforme touchant le vaste domaine du traitement des ressortissants des pays Membres du Conseil de l'Europe. D'autres travaux pourraient donc être envisagés à l'avenir, notamment en ce qui concerne les règlements administratifs.

Le Protocole annexé à la Convention contient certaines dispositions sur l'étendue du pouvoir discrétionnaire des Parties, la notion d'ordre public, et toutes prescriptions de caractère explicatif ou interprétatif de la Convention.

Examen des articles de la Convention.

Article premier.

Cet article contient l'engagement de chacune des Parties de faciliter l'entrée sur son territoire, en vue d'un séjour temporaire, des ressortissants des autres Parties, sauf dans les cas où des raisons relatives à l'ordre public, à la sécurité, à la santé publique ou aux bonnes mœurs s'y opposeraient.

Le Protocole à la Convention (Section I) stipule que les raisons ci-dessus énumérées sont à apprécier suivant des « critères nationaux ».

La notion d'« ordre public » a fait l'objet d'une clause explicative au Protocole (Section III). D'autre part, il a été convenu au Protocole (Section III) que les Parties tiendront compte des liens familiaux.

Art. 2.

Cet article concerne la résidence prolongée ou permanente. Celle-ci doit être accordée dans la mesure permise par l'état économique et social de l'État en question.

Le Protocole à la Convention (Section I) stipule que cet état est à apprécier suivant des critères nationaux.

Art. 3.

§ 1. — Il est convenu dans ce paragraphe que l'expulsion des ressortissants des Parties résidant régulièrement sur le territoire d'une autre Partie, ne peut avoir lieu que s'ils menacent la sécurité de l'État ou ont contrevenu à l'ordre public ou aux bonnes mœurs.

Le droit d'expulsion ne peut être exercé que dans des cas individuels. D'autre part, les Parties s'engagent à n'user de ce droit qu'avec les ménagements impliqués par les relations particulières qui existent entre les États membres, et à tenir compte notamment des liens familiaux et de la durée du séjour sur leur territoire de la personne intéressée (Section III du Protocole).

Mens, Geneeskundige en Sociale Bijstand, Sociale Zekerheid en Gelijkwaardigheid van diploma's, was het mogelijk het Europees Vestigingsverdrag te beperken tot de enige belangrijke materies die ten grondslag liggen aan ieder vestigingsverdrag : binnenkomst, verblijf, verwijdering, uitoefening van burgerlijke rechten, gerechtelijke en administratieve garanties, uitoefening van op winst gerichte activiteit, fiscaal regime.

Door een Permanente Commissie in te stellen, bevoegd om de tenuitvoerlegging van het Verdrag in de praktijk te verbeteren en, indien zulks noodzakelijk is, zijn bepalingen te wijzigen of aan te vullen, hebben de stellers van deze internationale akte willen te kennen geven, dat het verdrag slechts een eerste schrede betekent in de richting van een uniforme regeling op het uitgebreid gebied van de behandeling van de onderdanen der landen die lid zijn van de Raad van Europa. In de toekomst zouden andere opdrachten in overweging kunnen worden genomen, inzonderheid wat betreft administratieve regelingen.

Het Protocol bij het Verdrag bevat sommige bepalingen over de uitgebreidheid van de discretionaire macht der Partijen, het begrip openbare orde en alle voorschriften ter uitlegging of verklaring van het Verdrag.

Onderzoek der artikelen van het Verdrag.

Eerste artikel.

Elk der Verdragsluitende Partijen gaat bij dit artikel de verbintenis aan, de toegang tot haar grondgebied voor een tijdelijk verblijf voor onderdanen van de andere Partijen te vergemakkelijken, tenzij redenen van openbare orde, nationale veiligheid, volksgezondheid of goede zeden zich daartegen zouden verzetten.

Het Protocol bij het Verdrag (Afdeling I) bepaalt dat de voormelde redenen volgens « nationale criteria » zullen worden beoordeeld.

Het begrip « openbare orde » wordt nader toegelicht in een verklarende clausule van het Protocol (Afdeling III). Anderdeels werd in het Protocol (Afdeling III) overeengekomen dat de Partijen rekening zullen houden met familiebanden.

Art. 2.

Dit artikel handelt over het voortgezet of duurzaam verblijf, hetwelk moet worden toegestaan voor zover zulks verenigbaar is met de economische en sociale toestand van de betrokken Staat.

Het Protocol bij het Verdrag (Afdeling I) bepaalt dat over deze toestand volgens nationale criteria dient geoordeeld.

Art. 3.

§ 1. — In deze paragraaf wordt overeengekomen dat onderdanen van een Verdragsluitende Partij die rechtmatig op het grondgebied van een andere Partij wonen, slechts mogen worden verwijderd indien zij een gevaar vormen voor de veiligheid van de Staat of inbreuk maken op de openbare orde of de goede zeden.

Het recht van verwijdering mag slechts in individuele gevallen worden uitgeoefend. Anderdeels gaan de Partijen de verbintenis aan, van dit recht slechts gebruik te maken met de omzichtigheid vereist wegens de bijzondere betrekkingen die tussen de Deelnemende Staten bestaan, en in het bijzonder rekening te houden met familiebanden en de duur van het verblijf van de betrokken persoon op hun grondgebied (Afdeling III van het Protocol).

Au surplus, il a été convenu au Protocole (Section II) que sont considérés comme « résidant régulièrement » sur le territoire de l'une des Parties, les ressortissants des Parties, lorsqu'ils se sont conformés aux prescriptions dont il est question dans le premier alinéa de la Section II du Protocole.

Le délégué de la Belgique a indiqué à cet égard que la « résidence régulière », au sens des prescriptions belges, présuppose que les personnes en cause ont obtenu le « permis d'établissement » (cf. loi du 28 mars 1952, art. 4).

§ 2. — Ce texte s'inspire de la Convention de Genève de 1951 sur le statut des réfugiés. Il concerne les garanties accordées en matière d'expulsion aux intéressés, lorsque ceux-ci résident depuis plus de deux ans sur le territoire de l'une des Parties.

§ 3. — Ce paragraphe stipule que l'expulsion ne peut être exercée que pour des raisons touchant à la sécurité de l'Etat ou si les autres raisons mentionnées au paragraphe 1 revêtent un caractère particulier de gravité. Le Protocole (Section I) indique que chaque Partie appréciera « si les raisons pouvant motiver l'expulsion revêtent un caractère particulier de gravité. Dans cette appréciation il sera tenu compte de la conduite qu'a eue l'intéressé pendant toute la durée de sa résidence ».

Art. 4.

Cet article établit le principe de l'égalité de traitement entre les nationaux et les ressortissants des autres Parties en ce qui concerne la jouissance et l'exercice des droits civils. L'expression « bénéficient sur le territoire des autres Parties », signifie que l'égalité de traitement reconnue aux ressortissants d'une Partie sur les territoires des autres Parties s'entend dans l'ordre juridique interne, indépendamment du lieu de résidence des personnes intéressées. Le terme « droits civils » implique que les droits politiques sont exclus.

Art. 5.

Des dérogations sont prévues par cet article qui permet à chaque Partie, pour des raisons relevant de la sécurité ou de la défense nationales, de réserver à ses nationaux l'acquisition, la possession ou la jouissance de certaines catégories de biens, ou de soumettre à cet égard les ressortissants des autres Parties à des conditions spéciales. Ces raisons, ainsi que celles énoncées à l'alinéa b) du paragraphe premier de l'article 6 sont à apprécier suivant des critères nationaux (Section I du Protocole).

Art. 6.

§ 1. — En dehors des cas relevant de la sécurité ou de la défense nationales, visés à l'article 5 il en existe encore d'autres dans lesquels les Parties restent autorisées à réserver à leurs nationaux ou réglementer, en ce qui concerne les étrangers, l'acquisition, la possession ou la jouissance de certaines catégories de biens. Une distinction a été faite entre les restrictions déjà prévues par la législation des Parties au moment de la signature de la Convention, et les restrictions qui pourraient être introduites à l'avenir. La première de ces éventualités est visée à l'alinéa a), la seconde à l'alinéa b).

Bovendien werd in het Protocol (Afdeling II) overeengekomen dat onderdanen van een Verdragsluitende Partij geacht worden « rechtmatig te wonen » op het grondgebied van een andere Partij, indien zij hebben voldaan aan de voorschriften vermeld in de eerste alinea van Afdeling II van het Protocol.

De afgevaardigde van België heeft er in dat verband op gewezen dat het « rechtmatig wonen », in de zin van de Belgische voorschriften, vooropstelt dat de personen in kwestie de « vergunning om zich te vestigen » verkregen hebben (cfr. wet van 28 maart 1952, art. 4).

§ 2. — Deze tekst is ingegeven door het Verdrag van Genève van 1951 betreffende de status van vluchtelingen. Hij heeft betrekking op de waarborgen die inzake verwijdering aan de betrokkenen gegeven worden, wanneer deze sedert meer dan twee jaren op het grondgebied van een der Partijen wonen.

§ 3. — Deze paragraaf bepaalt dat de verwijdering slechts mag geschieden om redenen van nationale veiligheid of indien de andere in paragraaf 1 van dit artikel genoemde redenen van bijzonder ernstige aard zijn. Het Protocol (Afdeling I) bepaalt dat iedere Verdragsluitende Partij moet oordelen « of de redenen voor verwijdering van bijzonder ernstige aard zijn. Bij deze beoordeling dient het gedrag van de betrokken persoon gedurende de hele periode van verblijf in aanmerking te worden genomen ».

Art. 4.

Dit artikel vestigt het beginsel van de gelijke behandeling van de eigen onderdanen en van die der andere Partijen, ten aanzien van het genot en de uitoefening van de burgerlijke rechten. De uitdrukking « genieten op het grondgebied van een andere Partij », betekent dat de gelijke behandeling die verleend wordt aan de onderdanen van een Partij op het grondgebied van de andere Partijen, moet opgevat worden in de zin die de nationale rechtsvoorschriften daaraan verlenen, afgezien van de verblijfplaats van de betrokken personen. Uit de term « burgerlijke rechten » volgt dat de politieke rechten uitgesloten zijn.

Art. 5.

Bij dit artikel worden afwijkingen voorzien, waardoor iedere Partij in staat gesteld wordt, om redenen van nationale veiligheid of verdediging, voor haar eigen onderdanen de verwerving, het bezit of het gebruik van bepaalde soorten goederen voor te behouden, of in verband hiermede onderdanen van de andere Partijen aan speciale voorwaarden te onderwerpen. Deze redenen zomede die, vermeld in alinea b) van paragraaf 1 van artikel 6, moeten beoordeeld worden volgens nationale criteria (Afdeling I van het Protocol).

Art. 6.

§ 1. — Afgezien van de gevallen welke betrekking hebben op nationale veiligheid of verdediging, bedoeld in artikel 5, bestaan er nog andere, waarin het de Partijen toegelaten blijft de verwerving, het bezit of het gebruik van bepaalde soorten goederen voor te behouden voor hun eigen onderdanen of te reglementeren voor de vreemdelingen. Er werd een onderscheid gemaakt tussen de beperkingen die door de wetgeving van de Partijen reeds voorzien waren op het ogenblik van de ondertekening van het Verdrag, en de beperkingen die later zouden kunnen ingevoerd worden. Van de eerste mogelijkheid is sprake in alinea a), van de tweede in alinea b).

Les listes de restrictions prévues à l'alinéa a) ne sont pas annexées au texte de la Convention; elles ne font par conséquent pas partie intégrante de celle-ci.

§ 2. — Ce paragraphe prévoit que les Parties s'efforceront de réduire les restrictions. Conformément à cette disposition, une Partie pourrait soumettre à la réciprocité certaines catégories de biens qu'elle avait réservées à ses nationaux.

Art. 7.

Cet article établit le principe de l'égalité de traitement entre les nationaux et les ressortissants des autres Parties dans le domaine de la protection légale et judiciaire de leur personne et de leurs biens. Il tient compte de l'article 6 de la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales.

Art. 8.

Le premier paragraphe prévoit que les ressortissants des Parties résidant sur le territoire d'une autre Partie, sont admis au bénéfice de l'assistance judiciaire gratuite aux mêmes conditions que les nationaux.

Le second paragraphe est relatif à la délivrance gratuite aux indigents des extraits des actes de l'état civil. Il se fonde sur l'article 25 du projet de Convention de La Haye relatif à la procédure civile (1951).

La législation belge prévoit cette possibilité (Code des droits de Timbre, article 59 - Code des droits d'enregistrement, articles 280 et 288 modifiés par l'arrêté du Secrétaire Général des Finances en date du 7 octobre 1942). D'autre part, la Belgique a déjà conclu plusieurs conventions bilatérales concernant la délivrance gratuite des actes de l'état civil pour service administratif ou pour cause d'indigence. Toutefois, aux termes de ces conventions, la demande doit être introduite auprès de l'Officier de l'Etat civil par l'agent diplomatique ou consulaire étranger qui précise lui-même la cause de l'exonération fiscale. En effet, cette cause doit obligatoirement être reproduite sur le document délivré et notre législation précise même que l'indigence doit être constatée par un certificat du Bourgmestre du lieu de résidence (par analogie, du Consul compétent).

En vertu de ce paragraphe, un étranger bénéficiaire de la Convention, pourra, au même titre qu'un Belge, obtenir sans frais un extrait d'acte d'état civil en Belgique, à condition de justifier de son état d'indigence, soit par un certificat du Bourgmestre de sa résidence s'il réside dans le Royaume, soit grâce à l'intervention de son Consul dans le cas contraire.

Art. 9.

§§ 1 et 2. — Il est stipulé qu'aucun dépôt ni caution ne peut être exigé des ressortissants des autres Parties ayant leur domicile ou résidence habituelle sur le territoire de l'une de ces Parties. Ainsi, les ressortissants des Parties résidant sur le territoire de l'une des Parties sont exempts de tout dépôt ou caution s'ils intentent une action en justice sur le territoire de l'une quelconque des Parties. Cette disposition est conforme à la Convention de La Haye relative à la procédure civile.

De lijsten met beperkingen voorzien in alinea a) zijn niet bij de tekst van het Verdrag gevoegd; zij maken dus geen integrerend deel daarvan uit.

§ 2. — In deze paragraaf wordt voorzien dat de Partijen zullen trachten de beperkingen te verminderen. Op grond van deze bepaling zou een Partij op bepaalde soorten goederen, die zij voor haar eigen onderdanen voorbehouden had, het beginsel van de wederkerigheid kunnen toepassen.

Art. 7.

Dit artikel vestigt het beginsel van de gelijke behandeling van de eigen onderdanen en van die der andere Partijen op het gebied van de wettelijke en gerechtelijke bescherming van persoon en goed. Hiervoor werd rekening gehouden met artikel 6 van het Verdrag tot Vrijwaring van de Rechten van de Mens en van de fundamentele Vrijheden.

Art. 8.

De eerste paragraaf bepaalt dat de onderdanen van een Partij die op het grondgebied van een andere Partij wonen, recht hebben op kosteloze rechtsbijstand onder dezelfde voorwaarden als de eigen onderdanen.

De tweede paragraaf heeft betrekking op de kosteloze uitreiking aan behoeftigen van uittreksels uit akten van de burgerlijke stand. Hij is gebaseerd op artikel 25 van het ontwerp-verdrag van 's-Gravenhage betreffende de burgerlijke rechtsvordering (1951).

In de Belgische wetgeving is deze mogelijkheid voorzien (Wetboek van de Zegelrechten, art. 59 - Wetboek van de Registratierechten, art. 280 en 288, gewijzigd bij het besluit van de Secretaris-Generaal van Financiën dd. 7 oktober 1942). Anderzijds heeft België reeds verschillende bilaterale verdragen gesloten betreffende de kosteloze aflevering van akten van de burgerlijke stand voor administratieve doeleinden of om redenen van onvermogen. Nochtans moet, volgens deze verdragen, de aanvraag bij de ambtenaar van de burgerlijke stand ingediend worden door de vreemde consulaire of diplomatieke ambtenaar, die zelf de reden voor de fiscale vrijstelling uiteenzet. Deze reden moet immers vermeld worden op het uitgereikte stuk en in onze wetgeving wordt zelfs bepaald dat het onvermogen moet bewezen worden door een getuigenschrift van de burgemeester van de verblijfplaats (bij analogie, van de bevoegde consul).

Krachtens deze paragraaf kan een vreemdeling, die de voordelen van het Verdrag geniet, in België kosteloos een uittreksel uit een akte van de burgerlijke stand bekomen onder dezelfde voorwaarden als een Belg, mits hij zijn staat van onvermogen bewijst, hetzij aan de hand van een getuigenschrift van de burgemeester van zijn verblijfplaats, indien hij in het Koninkrijk verblijft, hetzij dank zij de tussenkomst van zijn consul in het tegenovergestelde geval.

Art. 9.

§§ 1 en 2. — Bepaald wordt dat geen zekerheidstelling of dépôt kan worden gevorderd van onderdanen van de andere Partijen, die hun domicile of gewone verblijfplaats op het grondgebied van een van die Partijen hebben. Zo zijn de onderdanen van de Partijen die op het grondgebied van een der Partijen verblijven, vrijgesteld van ieder dépôt of zekerheidstelling, wanneer zij een rechtsvordering instellen op het grondgebied van om het even welke der Partijen. Deze bepaling is in overeenstemming met het Verdrag van 's-Gravenhage betreffende de burgerlijke rechtsvordering.

§ 3. — En raison de la suppression de la caution, une disposition a été adoptée pour garantir le recouvrement des frais judiciaires.

Le Protocole à la Convention (Section IV) énonce que les articles 8 et 9 de la Convention n'affectent en rien les engagements résultant des dispositions de la Convention de La Haye relative à la procédure civile.

Art. 10.

Cet article tend à établir le principe de l'égalité de traitement entre les nationaux et les ressortissants des autres Parties pour l'exercice de toute activité de caractère lucratif, à moins que des raisons sérieuses de caractère économique ou social ne s'y opposent. Ces raisons sont à apprécier suivant des critères nationaux (Section I du Protocole). Cette disposition s'applique à toutes les activités lucratives (industrielles, commerciales, financières, agricoles, artisanales, professions libérales).

Dans le Protocole à la Convention (Section V), il a été précisé que les dispositions de l'article 10 sont applicables sous réserve des conditions relatives à l'entrée et à la résidence prévues par les articles 1 et 2. Il a été précisé à la Section II du Protocole que les prescriptions qui réglementent l'accès des étrangers aux activités de caractère lucratif ne sont pas affectées par la présente Convention pour autant qu'elles ne sont pas en contradiction avec elle. Il a également été convenu dans le Protocole (Section V) que le conjoint et les enfants à charge des ressortissants de l'une des Parties, résidant régulièrement sur le territoire d'une autre Partie, qui ont été autorisés à les accompagner ou à les rejoindre, seront, autant que possible, admis à y occuper un emploi, dans les conditions prévues par la Convention.

D'autre part, afin de bien mettre en évidence que les Décisions de l'O. E. C. E. ne sont pas affectées par la Convention, une disposition a été insérée dans le Protocole (Section VI) aux termes de laquelle celles des Parties qui sont ou seront liées par les décisions de l'O. E. C. E. appliqueront entre elles quant à l'exercice des activités salariées celles des dispositions qui sont plus favorables aux salariés et appliqueront les dispositions de certains articles qui ont été énumérés conformément à l'esprit et à la lettre des décisions de l'O. E. C. E. pour autant que celles-ci sont plus favorables aux salariés.

Art. 11.

Cet article a pour but d'empêcher les Parties d'imposer aux ressortissants des autres Parties, pendant la durée de validité d'une autorisation de travail, des restrictions non prévues lors de la délivrance de cette autorisation, qui ne seraient pas également applicables aux nationaux. Cette garantie ne jouera cependant pas dans le cas où l'autorisation d'exercer une activité aura été obtenue par de fausses déclarations. Elle ne s'applique qu'à l'exercice de l'activité pour laquelle l'autorisation a été accordée, mais elle s'étend aussi bien à l'activité elle-même qu'à la durée de l'autorisation.

Art. 12.

Cette disposition confère aux ressortissants des Parties le droit d'exercer toute activité lucrative au même titre que les nationaux s'ils répondent à l'une des trois condi-

§ 3. — Wegens de opheffing van de zekerheidstelling, werd een bepaling ingelast om de dekking van de gerechtskosten te waarborgen.

Het Protocol bij het Verdrag (Afdeling IV) bepaalt dat artikelen 8 en 9 van het Verdrag op geen enkele wijze de verplichtingen aantasten welke zijn aangegaan krachtens de bepalingen van het Verdrag van 's-Gravenhage betreffende de burgerlijke rechtsvordering.

Art. 10.

Dit artikel huldigt het beginsel van de gelijke behandeling van de eigen onderdanen en van die der andere Partijen wat de uitoefening van elke op winst gerichte activiteit aangaat, tenzij ernstige economische of sociale redenen zulks verhinderen. Deze redenen moeten beoordeeld worden volgens nationale criteria (Afdeling I van het Protocol). Deze bepaling is van toepassing op alle winstgevendende activiteiten (industriële, commerciële, financiële, agrarische activiteiten, ambachten en vrije beroepen).

In het Protocol bij het Verdrag (Afdeling V) wordt bepaald dat de beschikkingen van artikel 10 van toepassing zijn met inachtneming van de in artikelen 1 en 2 voorziene voorwaarden met betrekking tot toegang en verblijf. In Afdeling II van het Protocol is bepaald geworden dat de voorschriften tot regeling van het recht van de vreemdelingen om op winst gerichte activiteiten uit te oefenen, door het onderhavige Verdrag niet aangetast worden voor zover ze er niet mede in strijd zijn. In het Protocol (Afdeling V) werd eveneens overeengekomen dat aan de echtgenoot of echtgenote en aan de kinderen ten laste van de onderdanen van een der Partijen, welke rechtmatig op het grondgebied van een andere Partij wonen en die toestemming hebben gekregen hen te vergezellen of zich bij hen te voegen, zal toegestaan worden — voor zover mogelijk — op dat gebied een dienstbetrekking te aanvaarden in overeenstemming met de in dit Verdrag voorziene voorwaarden.

Anderzijds, ten einde duidelijk te laten uitkomen dat de Beslissingen van de O. E. E. S. door het Verdrag niet aangetast worden, werd in het Protocol (Afdeling VI) een bepaling ingelast, krachtens welke de Partijen die gebonden zijn of nog gebonden zullen worden door de beslissingen van de O. E. E. S., in hun onderlinge betrekkingen ten aanzien van de uitoefening van bezoldigde activiteiten, die bepalingen zullen toepassen die voordeliger zijn voor de loontrekkende en dat zij de bepalingen van sommige artikelen die opgesomd werden, zullen toepassen overeenkomstig de geest en de letter van de beslissingen van de O. E. E. S. voor zover deze beslissingen gunstiger zijn voor de loontrekkenden.

Art. 11.

Dit artikel heeft ten doel de Partijen te beletten de onderdanen van de andere Partijen, gedurende de periode dat een werkvergunning geldig is, aan beperkingen te onderwerpen die niet voorzien waren bij de aflevering van die vergunning en die niet tegelijkertijd op de eigen onderdanen van toepassing zouden zijn. Deze waarborg geldt evenwel niet voor het geval dat de machtiging om een activiteit uit te oefenen zou verkregen zijn op grond van valse aangiften. Hij is slechts van toepassing op de uitoefening van de activiteit waarvoor de machtiging verleend werd, maar hij strekt zich evengoed uit tot de activiteit zelf als tot de duur van de machtiging.

Art. 12.

Deze bepaling machtigt de onderdanen der Partijen tot het uitoefenen van enigerlei op winst gerichte activiteit op voet van gelijkheid met de eigen onderdanen mits zij vol-

tions qui y sont stipulées. Elle permet toutefois aux Parties de formuler certaines exceptions au moment de la signature ou du dépôt de l'instrument de ratification.

Le terme « période ininterrompue », contenu dans cet article, doit s'entendre d'une période au cours de laquelle les interruptions de l'activité n'ont été que de courte durée et ont résulté de causes normales, telles que congés, maladies, chômage.

Le Protocole (Section V) stipule que les personnes résidant en vertu de statuts spéciaux ou qui exercent une activité lucrative en vertu de règles ou accords spéciaux ne peuvent pas se prévaloir de ces dispositions. L'énumération qui y est contenue n'est pas limitative, elle n'a qu'un caractère indicatif.

Art. 13.

Cet article consacre le principe admis que chaque Etat a le droit de réserver à ses nationaux les fonctions publiques et les activités concernant la sécurité ou la défense nationales, ou d'en subordonner l'exercice par des étrangers à des conditions spéciales. Ce texte est dans son essence équivalent à l'article 5.

Art. 14.

Cet article permet, indépendamment des cas visés à l'article 13, de réserver ou réglementer l'exercice de certaines activités.

Le premier paragraphe de l'article 14 a été divisé en deux alinéas, comme celui de l'article 6.

L'alinéa a) vise les restrictions en vigueur au moment de la signature de la convention. Il tient compte de certaines dispositions des législations existantes, qui ne permettent pas aux étrangers d'exercer un certain nombre d'activités, ou qui en subordonnent l'exercice à des conditions spéciales, notamment à la réciprocité.

Les listes de restrictions prévues à cet alinéa ne sont pas annexées au texte de la Convention; elles ne font par conséquent pas partie intégrante de celle-ci.

L'alinéa b) concerne l'avenir. Après l'entrée en vigueur de la Convention, les Parties pourront, pour des raisons impérieuses de caractère économique ou social, et uniquement pour ces raisons, apporter de nouvelles restrictions aux listes prévues à l'alinéa a).

§ 2. — Ce paragraphe prévoit que chaque Partie s'efforcera de réduire le nombre des restrictions et d'accorder des dérogations aux ressortissants des Parties. Conformément à cette disposition, une Partie pourrait soumettre à la réciprocité certaines activités réservées à ses nationaux.

Les dispositions de l'article 12, se référant exclusivement à l'article 10, n'affectent pas celles de l'article 14.

Les raisons spécifiées dans les articles 13 et 14, en vertu desquelles les Parties possèdent la faculté de réserver à leurs nationaux l'exercice de certaines activités, ou de soumettre l'exercice de ces activités par les ressortissants des autres Parties à des conditions spéciales, doivent s'apprécier suivant des critères nationaux (Section I du Protocole, paragraphe a), al. 4).

doen aan een van de drie voorwaarden die er in vastgelegd zijn. De verdragsluitende Partijen kunnen evenwel, op het ogenblik van de ondertekening of van de neerlegging van hun bekrachtigingsakte, bepaalde voorbehouden maken.

De in dit artikel voorkomende uitdrukking « ononderbroken tijdvak » dient te worden opgevat als zijnde een periode tijdens welke de activiteitsonderbrekingen slechts van korte duur zijn geweest en het gevolg waren van normale oorzaken zoals verlof, ziekte, werkloosheid.

Het Protocol (Afdeling V) bepaalt dat deze voorschriften niet van toepassing zijn op personen die op het grondgebied van een andere Partij wonen ingevolge een speciale regeling of die aldaar een op winst gerichte activiteit ingevolge speciale regelingen of overeenkomsten uitoefenen. De in dit Protocol voorkomende opsomming is niet beperkend, zij is slechts van aanwijzende aard.

Art. 13.

Dit artikel bekrachtigt het aangenomen beginsel volgens welk iedere Staat het recht heeft de openbare ambten en de activiteiten welke verband houden met nationale veiligheid of verdediging voor zijn eigen onderdanen te reserveren, dan wel de uitoefening er van door vreemdelingen aan speciale voorwaarden te onderwerpen. Deze tekst stemt in zijn essentie overeen met artikel 5.

Art. 14.

Dit artikel maakt het mogelijk, afgezien van de in artikel 13 bedoelde gevallen, de uitoefening van bepaalde activiteiten voor te behouden of te reglementeren.

De eerste paragraaf van artikel 14 werd in twee alinea's verdeeld, evenals de eerste paragraaf van artikel 6.

Alinea a) heeft betrekking op de beperkingen van kracht op het ogenblik van de ondertekening van het verdrag. Zij houdt rekening met bepaalde voorschriften van de bestaande wetgevingen, die aan de vreemdelingen de uitoefening van een bepaald aantal activiteiten ontfeggen, of die deze uitoefening van speciale voorwaarden, inzonderheid van wederkerigheid, afhankelijk stellen.

De lijsten der in deze alinea voorziene beperkingen zijn niet als bijlage bij de tekst van het Verdrag gevoegd; zij zijn bijgevolg geen integrerend deel van het Verdrag.

Alinea b) heeft betrekking op de toekomst. Nieuwe beperkingen op de in alinea a) voorziene lijsten zullen om dringende redenen van economische of sociale aard, en slechts om zulke redenen, door de Partijen kunnen worden ingevoerd nadat het Verdrag in werking is getreden.

§ 2. — Deze paragraaf voorziet dat iedere Partij zich zal beijveren om het aantal beperkingen te verminderen en om afwijkingen toe te staan aan de onderdanen der Partijen. Overeenkomstig deze beschikking zou een Partij bepaalde voor haar onderdanen gereserveerde activiteiten aan wederkerigheid kunnen onderwerpen.

De bepalingen van artikel 12, die uitsluitend betrekking hebben op artikel 10, doen geen afbreuk aan de bepalingen van artikel 14.

De in artikelen 13 en 14 nader bepaalde redenen, krachtens welke de Partijen het recht hebben de uitoefening van sommige activiteiten voor hun eigen onderdanen voor te behouden, of de uitoefening van deze activiteiten door de onderdanen der andere Partijen te onderwerpen aan speciale voorwaarden, dienen volgens nationale criteria beoordeeld te worden (Afdeling I van het Protocol, paragraaf a), al. 4).

Art. 15.

Lorsque les nationaux doivent être en possession de titres professionnels ou techniques, ou fournir des garanties pour l'exercice d'une activité, les ressortissants des autres Parties seront soumis à la production des mêmes garanties ou titres ou d'autres reconnus comme équivalents par le pays d'accueil.

Toutefois, il a été prévu que les ressortissants des Parties qui exercent régulièrement leur profession sur le territoire de l'une d'elles, peuvent être appelés sur le territoire de toute Partie par un de leurs confrères, pour lui prêter assistance dans un cas particulier. Il a été entendu que le terme « prêter assistance » comprend l'idée de consultation. Ce qui peut être accordé au delà dépend des critères nationaux.

Art. 16.

Les voyageurs de commerce, ressortissants des Parties et au Service d'une entreprise ayant son centre principal d'activité sur le territoire d'une des Parties, n'ont besoin d'aucune autorisation pour exercer leur activité sur le territoire d'une autre Partie, à condition de ne pas y séjourner pendant plus de deux mois par semestre.

Le Protocole à la Convention (Section V, paragraphe d) stipule que les Parties s'interdisent d'assimiler dans des dispositions internes, la profession de voyageur de commerce à une industrie ambulante ou au colportage. Cette disposition tend à protéger les voyageurs de commerce, en évitant que les prescriptions d'ordre interne par lesquelles certains pays réserveraient à leurs nationaux l'exercice des industries ambulantes ou du colportage, puissent être invoquées à leur encontre. Comme corollaire, il a été entendu que les personnes considérées comme voyageurs de commerce ne doivent pas s'adresser à la clientèle de détail. Le délégué de la Belgique a déclaré qu'il entendait par cela que les voyageurs de commerce ne devraient pas s'adresser aux consommateurs.

Art. 17.

§ 1. — L'égalité de traitement a trait également à toute réglementation par l'autorité publique des rémunérations et des conditions générales de travail. Cette règle est conforme aux Conventions internationales du Travail de l'O.I.T. Elle s'applique lorsque les gouvernements ont le contrôle direct et effectif des rémunérations et des conditions générales de travail. Elle ne joue pas lorsque celles-ci tombent sous la compétence des syndicats et des organisations patronales.

Le mot « réglementation » englobe toutes les dispositions réglementaires telles que lois, décrets, arrêtés, etc. Le terme « conditions générales de travail » vise notamment l'âge d'admission au travail, la durée du travail, les heures supplémentaires, les congés payés, l'hygiène et la sécurité des travailleurs.

Il a été précisé dans le Protocole (Section V, § f) que ce paragraphe ne s'applique pas au cas particulier des stagiaires, en ce qui concerne la rémunération.

§ 2. — Ce paragraphe vise à éviter toute interprétation abusive du chapitre IV dans son ensemble.

Art. 15.

Indien de eigen onderdanen in het bezit moeten zijn van bewijzen van vak- of technische bekwaamheid, of waarborgen moeten verstrekken voor de uitoefening van een activiteit, zullen de onderdanen van de andere Partijen dezelfde waarborgen of bewijzen moeten verstrekken of andere welke, naar het oordeel van het land van ontvangst, daaraan gelijkwaardig zijn.

Er werd evenwel voorzien, dat de onderdanen van de Verdragsluitende Partijen die regelmatig hun beroep uitoefenen op het gebied van een Partij, door een van hun collega's op het grondgebied van een andere Partij kunnen worden geroepen, ten einde in een bepaald geval bijstand te verlenen. Het is wel verstaan dat de uitdrukking « bijstand verlenen » de gedachte van consultatie inhoudt. Wat er benevens dit kan worden toegestaan, hangt af van de nationale criteria.

Art. 16.

Handelsreizigers die onderdanen zijn van een Verdragsluitende Partij en in dienst zijn van een onderneming wier voornaamste centrum van werkzaamheden ligt op het grondgebied van een Verdragsluitende Partij, hebben geen enkele machtiging nodig ten einde hun beroep op het grondgebied van een andere Partij uit te oefenen mits zij daar per half jaar niet langer dan twee maanden verblijven.

Het bij het Verdrag aansluitend Protocol (Afdeling V, paragraaf d) voorziet dat de Partijen, in hun nationale wetgeving, het beroep van handelsreiziger niet gelijkstellen met het beroep van reizend handelaar of venter. Deze bepaling strekt er toe de handelsreizigers te beschermen, door te voorkomen dat men zich te hunnen nadele zou kunnen beroepen op de in het binnenland geldende voorschriften waarbij bepaalde landen de uitoefening van het beroep van reizend handelaar of venter voor hun eigen onderdanen voorbehouden. Als corollarium werd aangenomen dat de personen die als handelsreizigers worden beschouwd, zich niet tot de kleinhandelscliënteel mogen wenden. De afgevaardigde van België heeft verklaard dat hij hieronder verstond dat het de handels reizigers niet zou toegelaten zijn zich tot de verbruikers te wenden.

Art. 17.

§ 1. — De gelijkheid van behandeling heeft eveneens betrekking op elke door een openbare instantie vastgestelde regeling inzake lonen en arbeidsvoorwaarden in het algemeen. Deze regel komt overeen met de Internationale Overeenkomst inzake Arbeid van het I. A. B. Hij is van toepassing indien de regeringen de lonen en de algemene arbeidsvoorwaarden rechtstreeks en daadwerkelijke controleren. Hij is niet van toepassing indien deze Kwestie tot de bevoegdheid van de syndicaten en de patronale organisaties behoort.

Het woord « regeling » omvat alle reglementaire bepalingen zoals wetten, decreten, besluiten, enz. De uitdrukking « arbeidsvoorwaarden in het algemeen » heeft inzonderheid betrekking op de arbeidsleeftijd, de arbeidsduur, de supplementaire uren, het betaald verlof, de hygiëne en de veiligheid der arbeiders.

In het Protocol (Afdeling V, § f) werd nader bepaald, dat deze paragraaf niet van toepassing is op het speciale geval der stagiaires, ten aanzien van hun betaling.

§ 2. — Deze paragraaf heeft tot doel elke verkeerde interpretatie van Hoofdstuk IV in zijn geheel te vermijden.

Art. 18.

Le droit à l'électorat, au sein des organismes de caractère économique ou professionnel, a été admis au profit des ressortissants des Parties résidant sur le territoire d'une autre Partie et se trouvant dans les mêmes conditions que les nationaux. Ils peuvent être électeurs aux élections au sein des organismes de caractère économique ou professionnel, tels que les Chambres de Commerce, d'Agriculture et des Métiers. Toutefois, pour tenir compte de l'autonomie par rapport à l'Etat dont jouissent ces organismes dans de nombreux pays, le texte se borne simplement à stipuler qu'une Partie « ne peut pas interdire » aux ressortissants d'une autre Partie de participer comme électeurs aux élections instituées par ces organismes. La clause finale réservant les décisions des organismes s'applique aux organismes privés ou autonomes.

Art. 19.

En vertu de cet article, les ressortissants des Parties sont admis au même titre que les nationaux à l'exercice des fonctions d'arbitres, dans les arbitrages où le choix des arbitres est laissé aux particuliers.

Art. 20.

Dans la mesure où l'accès à l'enseignement relève de la compétence de l'Etat, les ressortissants d'âge scolaire des Parties, résidant régulièrement, sur le territoire d'une autre Partie, seront admis, au même titre que les nationaux, à recevoir l'enseignement primaire et secondaire ainsi que l'enseignement technique et professionnel. Cette disposition ne s'étend pas à l'octroi des bourses d'études. Ce texte ne vise pas l'enseignement universitaire ou supérieur. D'autre part, cette disposition s'applique uniquement à l'enseignement public. Il a été entendu que les écoles subventionnées qui sont soumises au contrôle direct et effectif des Etats en ce qui concerne l'accès à l'enseignement tombent sous le coup de cette disposition. Il a été entendu également que cet article ne vise que l'accès à l'enseignement et ne saurait constituer un engagement en ce qui concerne la gratuité de l'internat.

Art. 21.

§ 1. — Ce paragraphe accorde l'égalité de traitement avec les nationaux au regard des droits, taxes, impôts ou contributions au profit des ressortissants des autres Parties qui se « trouvent dans une situation analogue ». Cette dernière précision implique que la disposition en question s'applique aux ressortissants des Parties, qu'ils soient ou non résidents. Le terme « plus onéreux » vise les frais de recouvrement.

§ 2. — En vertu de ce paragraphe les taxes de séjour ne seront plus perçues sur les ressortissants des autres Parties si elles ne sont pas exigées des nationaux. Toutefois des taxes afférentes à l'accomplissement des formalités administratives relatives à la délivrance des permis et autorisations requis des étrangers peuvent être maintenues. Celles-ci ne devront cependant pas être supérieures aux dépenses entraînées par ces formalités.

Art. 18.

Het recht deel te nemen aan verkiezingen gehouden door economische of beroepslichamen van de onderdanen der Partijen die op het grondgebied van een andere Partij gevestigd zijn en in dezelfde voorwaarden verkeren als de eigen onderdanen. Zij mogen in de hoedanigheid van kiezer deelnemen aan de verkiezingen gehouden door economische of beroepslichamen of organisaties zoals Kamers van Koophandel, of Landbouwregeringen of Beroepsbonden. Ten einde rekening te houden met de autonomie die deze organismen in diverse landen ten opzichte van de Staat genieten, beperkt men er zich evenwel toe, in de tekst louter te stipuleren dat een Partij « niet lang mag verbieden » aan de onderdanen van een andere kiezer deel te nemen aan verkiezingen welke door deze organismen worden gehouden. De slotclausule waarin sprake is van de voorbehoud makende beslissingen van de organismen, is van toepassing op de particuliere of autonome organismen.

Art. 19.

Krachtens dit artikel is het de onderdanen van de partijen toegestaan, onder dezelfde voorwaarden als de eigen onderdanen op te treden als scheidsman in scheidsrechterlijke procedures waarin de keuze van de scheidsmannen aan de particulieren is overgelaten.

Art. 20.

Voor zover de toelating tot het onderwijs is overgelaten aan de bevoegdheid van de Staat, worden onderdanen van iedere verdragsluitende Partij, die de schoolgaande leeftijd hebben en rechtmatig op het grondgebied van enige andere Partij wonen, onder dezelfde voorwaarden als de eigen onderdanen toegelaten tot instellingen voor lager en middelbaar onderwijs en technisch en vakonderwijs. Deze bepaling is niet van toepassing op het verstrekken van studiebeurzen. In de tekst is er geen sprake van universitair of hoger onderwijs. De bepaling is anderdeels uitsluitend toepasselijk op het openbaar onderwijs. Er is overeengekomen dat deze bepaling van toepassing is op de gesubsidieerde scholen die onderworpen zijn aan de rechtstreekse en effectieve controle van de Staten wat de toelating tot het onderwijs betreft. Er is eveneens overeengekomen dat bij onderhavig artikel slechts de toelating tot het onderwijs wordt beoogd en er geen verbintenis in zake kosteloos internaat wordt aangegaan.

Art. 21.

§ 1. — Bij deze paragraaf wordt op het gebied van rechten, heffingen, belastingen of bijdragen een behandeling gelijk aan die van de eigen onderdanen verleend aan de onderdanen van de andere Partijen die zich « in soortgelijke omstandigheden » bevinden. Laatstgenoemde toelichting sluit in zich dat kwestieuze bepaling van toepassing is op de onderdanen van de Partijen, of zij er al dan niet hun verblijfplaats hebben. De uitdrukking « drukkender » heeft betrekking op de inningskosten.

§ 2. — Krachtens deze paragraaf zal er geen verblijfsbelasting meer gevorderd worden van de onderdanen van de andere Partijen, indien zij niet van de eigen onderdanen worden geëist. De kosten verbonden aan het vervullen van administratieve formaliteiten zoals de afgifte van vergunningen en machtigingen welke bezit voor vreemdelingen is vereist, kunnen verder worden geëind. Zij zullen evenwel niet hoger mogen zijn dan de uitgaven welke worden veroorzaakt door deze formaliteiten.

Art. 22.

Cet article concerne notamment les réquisitions, les prestations et taxes, telles que celles pour l'entretien des rues. Il est la conséquence du principe de l'égalité de traitement.

Art. 23.

Les ressortissants des Parties ont droit à un traitement au moins aussi favorable que les nationaux en cas d'expropriation ou de nationalisation de leurs biens par une autre Partie. Il a été stipulé que ce texte ne porte pas atteinte aux dispositions de l'article 1er du Protocole additionnel à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales.

Art. 24.

Cet article prévoit la constitution d'un Comité Permanent qui émettra des avis ou des recommandations tendant à améliorer les conditions d'application de la Convention et, le cas échéant, à en reviser ou à en compléter les dispositions.

Le paragraphe 2, qui permet au Comité Permanent d'aplanir les divergences de vues qui pourraient s'élever entre les Parties au sujet de certaines dispositions de la Convention, n'affecte en rien les dispositions de l'article 31 de la Convention.

Art. 25.

Cet article établit le double principe que la Convention ne porte pas atteinte à tout ce qui institue un régime plus favorable et que rien notamment n'empêche les Parties de conclure entre elles d'autres accords par lesquels un traitement plus favorable serait accordé aux ressortissants de l'une ou de plusieurs d'entre elles. Il a été précisé que le terme « accords » couvre tous accords existants ou à conclure dans le cadre d'autres organisations internationales, telles que l'O. I. T. ou l'O. E. C. E.

Afin de tenir compte des travaux de l'O. E. C. E. dans le domaine de la libéralisation des mouvements de main-d'œuvre et de bien marquer que les décisions de l'O. E. C. E. ne sont pas affectées par la Convention, il est rappelé que le Protocole (Section VI b) contient une disposition suivant laquelle les Parties qui sont ou seront liées par les décisions de l'O. E. C. E., régissant l'emploi des ressortissants des pays membres de cette Organisation, mettront en application dans leurs relations mutuelles celles des dispositions qui sont le plus favorables aux salariés. Elles devront, d'autre part, pour l'appréciation des raisons de caractère économique et social mentionnées aux articles 10 et 14, se conformer à l'esprit et à la lettre des décisions de l'O. E. C. E. pour autant que celles-ci sont plus favorables aux salariés.

D'autre part, il a été stipulé dans le Protocole (Section VI) que la Convention n'est pas applicable à la propriété industrielle, littéraire et artistique, et des nouveautés végétales, ces matières restant réservées aux conventions internationales ou à tous autres accords internationaux y relatifs qui sont ou entreront en vigueur. Cette disposition écarte de la Convention un domaine essentiellement technique, qui doit trouver sa place dans des conventions particulières.

Art. 22.

Dit artikel betreft inzonderheid opeisingen, prestaties en heffingen, zoals deze voor het onderhoud van de straten. Het is een uitvloeisel van het principe van de gelijke behandeling.

Art. 23.

De onderdanen van iedere Verdragsluitende Partij hebben recht op een behandeling die tenminste even gunstig is als de behandeling van eigen onderdanen in geval van onteigening of van nationalisatie van hun eigendom door een andere Partij. Er werd gestipuleerd dat deze tekst van toepassing is onverminderd de bepalingen van artikel 1 van het Protocol bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Art. 24.

Dit artikel voorziet de oprichting van een Permanente Commissie die adviezen uitbrengt of voorstellen doet om de tenuitvoerlegging van het verdrag in de praktijk te verbeteren en, indien zulks noodzakelijk is, zijn bepalingen te wijzigen of aan te vullen.

Paragraaf 2, waarbij de Permanente Commissie bevoegd verklaard wordt om de meningsverschillen te regelen die tussen de Partijen mochten ontstaan ten aanzien van sommige bepalingen van onderhavig Verdrag, vermindert in niets de bepalingen van artikel 31 van het Verdrag.

Art. 25.

In dit artikel wordt het dubbele principe vastgelegd volgens welk dit Verdrag alles wat een gunstiger regime instelt, onverlet laat terwijl inzonderheid, niets belet dat de Partijen onder elkander andere overeenkomsten zouden sluiten waarbij een gunstiger behandeling zou worden toegekend aan onderdanen van een of meer andere Verdragsluitende Partijen. Er werd overeengekomen dat onder de uitdrukking «overeenkomsten» dient verstaan alle bestaande of nog te sluiten overeenkomsten binnen het kader van andere internationale organisaties, zoals het I. A. B. of de E. O. E. S.

Om rekening te houden met de werkzaamheden van de E. O. E. S. op het gebied van het vrij verkeer van de arbeidskrachten en om goed te onderstrepen dat het Verdrag de beslissingen van de E. O. E. S. onverlet laat, wordt er aan herinnerd dat in het Protocol (Afdeling VI b) een bepaling voorkomt volgens welke de Partijen die nu reeds gebonden zijn of nog gebonden zullen worden door de beslissingen van de E. O. E. S. welke betrekking hebben op het in dienst nemen van onderdanen van de landen die lid zijn van deze Organisatie, in hun onderlinge betrekkingen die bepalingen zullen toepassen, welke een meer gunstige behandeling toekennen aan personen in dienstbetrekking. Bij de beoordeling van de in de artikelen 10 en 14 genoemde redenen van economische en sociale aard, moeten zij zich bovendien houden aan de geest en de letter van de beslissingen van de E. O. E. S. voor zover deze beslissingen gunstiger zijn voor personen in dienstbetrekking.

Anderdeels is in het Protocol (Afdeling VI) gestipuleerd dat dit Verdrag niet van toepassing is op industriële eigendom, auteursrecht en kwekersrechten, daar de regeling van deze onderwerpen is voorbehouden aan de daarop betrekking hebbende internationale verdragen of andere internationale overeenkomsten welke reeds in werking zijn getreden of nog in werking zullen treden. Door deze bepaling wordt uit het Verdrag een essentieel technische stof weggelaten, welke in bijzondere overeenkomsten beter kan worden behandeld.

Art. 26.

Les paragraphes 1 et 2 de cet article reproduisent la formule qui figure déjà à l'article 64 de la Convention Européenne des Droits de l'Homme. Ils tendent à permettre à une Partie de formuler des réserves au sujet uniquement d'une disposition particulière de la Convention dans la mesure où une loi interne en vigueur sur son territoire ne lui permet pas d'y souscrire.

De plus, les Parties s'engagent en vertu du paragraphe 3 à retirer leurs réserves éventuelles dès que les circonstances le permettront.

En outre, une directive a été incluse au Protocole (Section VII) d'après laquelle des dispositions essentielles du droit interne peuvent seules justifier des réserves.

Art. 27.

Cet article dispose que la réciprocité pourra être appliquée dans le cas des réserves formulées par une Partie au sujet d'une disposition particulière de la Convention.

Art. 28.

Cet article reproduit le texte de l'article 15 de la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales.

Art. 29.

Cet article circonscrit le domaine d'application territoriale de la Convention.

Il n'entre pas dans les intentions du Gouvernement de faire usage de la faculté prévue au paragraphe 2 de cet article.

Il paraît en effet prématuré d'étendre les dispositions de la Convention aux territoires africains de la Belgique.

Art. 30.

Le paragraphe 1 dispose qu'en principe tous les nationaux des Parties sont à considérer comme des ressortissants aux termes de la présente Convention. Toutefois le paragraphe 2 atténue ce principe en établissant un certain parallélisme et une certaine contrepartie entre les notions de « ressortissants » et de « territoire ». A cet effet, il stipule qu'aucune Partie ne sera tenue d'accorder le bénéfice de la Convention aux ressortissants qui ont leur résidence habituellement sur un territoire qui ne rentre pas dans le champ d'application de la Convention.

Il a été stipulé au Protocole (Section VIII) que la notion de « résidence habituelle » s'appréciera suivant les règles applicables dans le pays dont l'intéressé est ressortissant.

Art. 31.

§ 1. — Ce paragraphe retient le principe suivant lequel tout différend concernant la Convention, étant un différend d'ordre juridique, doit être soumis à la Cour Internationale de Justice.

Dans le Protocole à la Convention (Section IX), il a été stipulé que les Parties qui ne sont pas parties au Statut de la Cour Internationale de Justice prendront les mesures nécessaires pour avoir accès à la Cour. Cette disposition a été reprise de l'article 3 du projet de Convention européenne sur le règlement pacifique des différends.

Art. 26.

In paragrafen 1 en 2 van dit artikel wordt een formule overgenomen welke reeds in artikel 64 van het Europees Verdrag over de Rechten van de Mens voorkomt. De bedoeling er van is aan een Partij toe te laten voorbehoudt te maken ten aanzien van enigerlei afzonderlijke bepaling van het Verdrag voor zover een op haar grondgebied van kracht zijnde wet niet in overeenstemming is met bedoelde bepaling.

Krachtens paragraaf 3 verbinden de Partijen zich hun eventueel voorbehoud in te trekken zodra de omstandigheden dit veroorloven.

In het Protocol (Afdeling VII) werd bovendien een richtlijn opgenomen volgens welke het maken van voorbehoud slechts kan worden gerechtvaardigd door van overwegend belang zijnde bepalingen van de nationale wetgeving.

Art. 27.

Bij dit artikel wordt bepaald dat reciprociteit kan worden toegepast wanneer een Partij voorbehoud maakt ten aanzien van een afzonderlijke bepaling van het Verdrag.

Art. 28.

Dit artikel neemt de tekst over van artikel 15 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en van de fundamentele vrijheden.

Art. 29.

Bij dit artikel wordt het territoriaal toepassingsgebied van het Verdrag afgebakend.

Het ligt niet in de bedoeling van de Regering, van de bij paragraaf 2 van dit artikel voorziene bevoegdheid gebruik te maken.

Het lijkt namelijk voorbarig de bepalingen van het Verdrag tot de Afrikaanse gebieden van België uit te breiden.

Art. 30.

Paragraaf 1 bepaalt dat in principe al de nationalen van de Verdragsluitende Partijen dienen beschouwd te worden als onderdanen volgens de bewoordingen van het onderhavig Verdrag. Dit principe wordt evenwel verzacht door paragraaf 2, die tussen de begrippen « onderdaan » en « gebied » een zeker parallelisme en tevens een zeker onderscheid legt. Met dat doel, bepaalt hij dat geen der Partijen ertoe gehouden zal zijn het voordeel van het Verdrag toe te kennen aan de onderdanen die hun gewoon verblijf hebben in een gebied waarop dit Verdrag niet van toepassing is.

Er wordt in het Protocol (Sectie VIII) aangestipt dat het begrip « gewoon verblijf » dient opgevat volgens de in het land, waarvan de belanghebbende onderdaan is, geldende regelen.

Art. 31.

§ 1. — Deze paragraaf huldigt het principe volgens hetwelk ieder geschil betreffende het Verdrag, wyl het een geschil geldt van juridische aard, aan het Internationale Gerechtshof moet voorgelegd worden.

In het Protocol bij het Verdrag (Sectie IX) wordt bepaald dat de Verdragsluitende Partijen die niet partij zijn bij het Statuut van het Internationaal Gerechtshof, de nodige schikkingen dienen te treffen om tot het Hof toegang te hebben. Deze bepaling werd overgenomen uit artikel 3 van het ontwerp van Europees Verdrag voor de vreedzame regeling der geschillen.

§ 2. — Ce paragraphe prescrit que les Parties, après l'entrée en vigueur de la Convention pour le Règlement pacifique des différends élaborée dans le cadre du Conseil de l'Europe, appliqueront les dispositions appropriées de cette Convention.

§§ 3 et 4. — Ces paragraphes découlent des liens existant entre les Membres du Conseil et les font ressortir. Les procédures envisagées au paragraphe 4 reprennent celles déjà adoptées dans la Convention Européenne des Droits de l'Homme et dans le projet de Convention pour le règlement pacifique des différends.

Art. 32.

Il a été stipulé que le Protocole fait partie intégrante de la Convention.

Art. 33.

Cet article concerne la dénonciation de la Convention par une Partie.

Art. 34.

Formule usuelle dans les Conventions conclues entre Membres du Conseil de l'Europe. En raison de l'institution d'un Comité permanent, cinq ratifications ont été jugées indispensables pour l'entrée en vigueur de la Convention.

Le projet de loi portant approbation de la Convention contient un article 2 qui a pour but de mettre la loi du 28 mars 1952 sur la Police des Etrangers en harmonie avec les dispositions de l'article 3 paragraphe 2 de la Convention.

Tels sont, Mesdames, Messieurs, les textes que nous avons l'honneur de soumettre à votre examen. A ce jour, cette convention européenne n'a été ratifiée que par la Norvège. Nous avons la confiance que vous y réserverez un accueil favorable, permettant ainsi à la Belgique de figurer parmi les premiers à avoir ratifié cet acte international. De plus vous marqueriez ainsi votre satisfaction de voir se resserrer les liens qui unissent les pays membres du Conseil de l'Europe.

Le Ministre des Finances.

§ 2. — Deze paragraaf schrijft voor dat de Partijen, na de inwerkingtreding van het Verdrag tot vreedzame Regeling der Geschillen, opgesteld in het raam van de Raad van Europa, de desbetreffende beschikkingen van dit Verdrag dienen toe te passen.

§§ 3 en 4. — Deze paragrafen vloeien voort uit de banden die tussen de Leden van de Raad bestaan en omschrijven deze. De in paragraaf 4 beoogde procedure hernemen diegene die reeds in de Europese Overeenkomst nopens de Rechten van de Mens en in het ontwerp van Verdrag voor de vreedzame regeling der Geschillen werden aangenomen.

Art. 32.

Er werd bepaald dat het Protocol een integrerend deel uitmaakt van het Verdrag.

Art. 33.

Dit artikel betreft de opzegging van het Verdrag door een Partij.

Art. 34.

Gebruikelijke formule in de Overeenkomsten die onder Leden van de Raad van Europa worden afgesloten. Met het oog op de oprichting van een Permanente Commissie, werden vijf bekrachtigingen noodzakelijk geacht voor de inwerkingtreding van het Verdrag.

Het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag bevat een artikel 2 dat tot doel heeft de wet van 28 maart 1952 op de Vreemdelingenpolitie in overeenstemming te brengen met de bepalingen van artikel 5, paragraaf 2 van het Verdrag.

Dit zijn, Mevrouwen, Mijne Heren de teksten die wij de eer hebben U tot onderzoek voor te leggen; tot op heden werd dit Europees verdrag slechts door Noorwegen bekrachtigd. Wij vertrouwen dat U er gunstig zult over beschikken en zodoende zult toelaten dat België tussen de eersten staat die deze internationale akte bekrachtigd hebben. Bovendien zoudt U aldus blijk geven van uw voldoening om het nauwer toehalen van de banden die de landen leden van de Raad van Europa aaneensluiten.

De Minister van Financiën.

J. VAN HOUTTE.

Le Ministre de l'Intérieur.

De Minister van Binnenlandse Zaken.

R. LEFEBVRE.

Le Ministre des Affaires étrangères.

De Minister van Buitenlandse Zaken.

P. WIGNY.

Le Ministre du Travail.

De Minister van Arbeid.

O. BEHOGNE.

Le Ministre de la Prévoyance sociale,

De Minister van Sociale Voorzorg,

L. SERVAIS.

Le Ministre des Classes moyennes,

De Minister van Middenstand,

P. VAN DEN BOEYNANTS.

Le Ministre de la Justice,

De Minister van Justitie,

L. MERCHERS.

Le Ministre de l'Instruction publique,

De Minister van Openbaar Onderwijs,

C. MOUREAUX.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre des Affaires étrangères, le 27 février 1957, d'une demande d'avis sur un projet de loi « portant approbation de la convention européenne d'établissement et du protocole, signés à Paris le 13 décembre 1955 », a donné le 24 juin 1957 l'avis suivant :

L'Instrument que le Gouvernement se propose de soumettre à l'approbation des Chambres législatives par l'article 1er du projet, est, comme son intitulé l'indique, une convention d'établissement. Le Gouvernement n'a pas toujours estimé nécessaire de soumettre les conventions de cette nature à l'assentiment du Parlement, parce qu'à première vue, une convention d'établissement n'accordant que des droits aux Belges, paraissait ne pouvoir être considérée, comme liant individuellement ceux-ci. C'était perdre de vue « que l'exercice d'un droit ne se conçoit pas sans obligation corrélatrice de ceux auxquels ce droit est opposé », comme l'a montré un jugement du tribunal de commerce de Bruxelles du 7 octobre 1939, confirmé par un arrêt de la Cour d'appel du 1er mai 1940, lorsqu'il a refusé d'appliquer le traité d'établissement conclu avec la France le 6 octobre 1927 parce que ce traité n'avait pas été approuvé (Pasicrisie 1941-II-62). Or, la convention accordée à différents endroits aux ressortissants des pays signataires, des droits qui seront opposables aux Belges individuellement (article 4).

L'article 31 de la Convention contient une clause de règlement des différends qui pourront s'élever entre les Parties contractantes, qui aboutit normalement à conférer la décision finale dans les litiges dans lesquels la Belgique sera intéressée à un organisme non national; cette clause est restrictive de la souveraineté nationale puisqu'elle enlève à l'Etat belge le pouvoir de se déterminer lui-même dans ces cas. De plus, si l'organisme international venait à rendre des décisions qui comportent des mesures pécuniaires, ce qui n'est pas exclu — la convention grèverait l'Etat.

Plusieurs clauses de la convention sont, enfin, en discordance avec la loi belge. Leur introduction dans l'ordonnement juridique interne ne peut se faire qu'avec le concours du législateur. De ce point de vue, un examen plus détaillé de la convention est nécessaire.

Aux termes de l'article 1er de la convention, chacune des Parties contractantes facilitera l'entrée sur son territoire et y permettra la circulation des ressortissants des autres Parties contractantes, sauf dans les cas où des raisons relatives à l'ordre public, à la sécurité, à la santé publique ou aux bonnes mœurs s'y opposeraient.

Aux termes du protocole annexé à la convention, chaque Etat contractant apprécie, selon ses critères nationaux, les raisons relatives à l'ordre public, etc.... D'une part la notion d'ordre public « doit être entendue dans l'acception large qui est, en général, admise dans les

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 27e februari 1957 door de Minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « houdende goedkeuring van het Europees vestigingsverdrag en van het protocol, ondertekend op 13 december 1955, te Parijs » heeft de 24^e juni 1957 het volgende advies gegeven.

De akte welke de Regering voornemens is door artikel 1 van het ontwerp aan de wetgevende kamers ter goedkeuring voor te leggen, is, zoals uit het opschrift blijkt, een vestigingsverdrag. De Regering heeft het niet altijd nodig geacht, zulke verdragen aan het Parlement te onderwerpen, omdat een vestigingsverdrag dat alleen rechten aan Belgen toekent, op een eerste gezicht, Belgen persoonlijk niet bleek te kunnen binden. Hierbij werd echter over het hoofd gezien, « dat de uitoefening van een recht niet denkbaar is zonder daarmede overeenstemmende verplichtingen vanwege degenen tegen wie dit recht kan worden ingeroepen », zoals uitgemaakt is in een bij arrest van het Hof van beroep van 1 mei 1940 bevestigd vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Brussel van 7 oktober 1939 dat weigerde het op 6 oktober 1927 met Frankrijk gesloten vestigingsverdrag toe te passen omdat dit verdrag niet was goedgekeurd (Pasicrisie 1941-II-62). Op meer dan een plaats nu verleent het onderhavig verdrag aan onderdanen van de ondertekenende Staten rechten die tegen Belgen persoonlijk zullen kunnen worden ingeroepen (artikel 4).

De in artikel 31 van het verdrag vervatte regeling inzake de beslechting van eventuele geschillen tussen de verdragsluitende partijen, komt er normaal op neer de uiteindelijke beslissing in betwistingen waarin België betrokken is, aan een niet-nationale instelling op te dragen; zodanige bepaling is een beperking van 's Lands soevereiniteit, aangezien zij de Belgische Staat de bevoegdheid ontnemt, in dergelijke gevallen eigenmachtig te beslissen. Mocht de internationale instelling een beslissing met geldelijke gevolgen uitspreken — hetgeen niet uitgesloten is — dan zou het verdrag bovendien de Staat bezwaren.

Tenslotte zijn een aantal bepalingen van het verdrag niet met de Belgische wet overeen te brengen. Die bepalingen kunnen niet zonder de medewerking van de wetgever in de interne rechtorde worden ingevoerd. In dit opzicht is hier een gedetailleerd onderzoek van het verdrag nodig.

Luidens artikel 1 van het verdrag vergemakkelijkt elk der verdragsluitende partijen voor onderdanen van de andere partijen de toegang tot haar grondgebied, en staat zij hun toe zich aldaar vrijelijk te verplaatsen, tenzij redenen van openbare orde, nationale veiligheid, volksgezondheid of goede zeden zich daartegen zouden verzetten.

Luidens het protocol bij het verdrag legt iedere verdragsluitende Staat nationale criteria aan bij de beoordeling van de redenen van openbare orde, enz.... Enerzijds « dient het begrip « openbare orde » te worden opgevat in de ruime betekenis die daaraan in de landen van het

pays continentaux». D'autre part, «les prescriptions qui réglementent l'admission, le séjour et la circulation des étrangers... ne sont pas affectées par la convention pour autant qu'elles ne sont pas en contradiction avec elle».

Les lois et arrêtés qui régissent actuellement l'entrée des étrangers en Belgique sont fixés par la loi du 28 mars 1952 (modifiée par la loi du 31 décembre 1953) par l'arrêté royal du 3 décembre 1953 (modifié par l'arrêté royal du 13 juillet 1956), par l'arrêté royal du 6 décembre 1955 (modifié par les arrêtés royaux des 15 septembre 1956, 2 octobre 1956, 3 décembre 1956, 5 décembre 1956 et 19 avril 1957) et par l'arrêté royal du 6 décembre 1955 concernant les étrangers privilégiés (modifié par les arrêtés royaux du 16 décembre 1956 et du 19 avril 1957).

L'article 1er de la convention, qui ne contient d'ailleurs que l'engagement de «faciliter» l'entrée des étrangers et de leur permettre de circuler en Belgique, sous les restrictions dont l'Etat belge est seul juge en fait, n'est pas en contradiction avec ces dispositions.

La liberté de circulation des étrangers sur le territoire belge est assuré, en principe, par les articles 7, alinéa 1er, et 128 combinés de la Constitution. Elle est spécialement reconnue aux réfugiés par l'article 26 de la convention du 28 juillet 1951, approuvée par la loi du 26 juin 1953.

Le Ministre de la Justice peut la restreindre, dans certains cas, en vertu des articles 3, dernier alinéa, et 4 A de la loi du 28 mars 1952.

Par l'article 2 de la convention, chaque Etat contractant s'engage sous les conditions prévues à l'article 1er, et dans la mesure permise par son état économique et social, à faciliter aux ressortissants des autres Etats contractants leur résidence prolongée et permanente sur son territoire. Ici encore, aux termes du protocole annexé, chaque Etat conserve le droit d'apprécier, selon des critères nationaux, les raisons «tirées de son état économique et social».

La législation belge relative à la matière est la même que celle qui a été citée à propos de l'article 1er. L'on y ajoutera, toutefois, l'article 10 de la Convention du 28 juillet 1951, concernant les réfugiés, et l'article 10 de la Convention du 28 septembre 1954, concernant les apatrides, cette dernière non encore approuvée par le législateur.

L'article 3 de la convention est relatif à l'expulsion des étrangers ressortissants d'un des Etats contractants. La convention prévoit que :

1° les ressortissants d'un Etat contractant résidant régulièrement sur le territoire d'un autre Etat contractant, ne peuvent en être expulsés que s'ils menacent la sécurité de l'Etat ou contreviennent à l'ordre public ou aux bonnes mœurs;

2° ceux d'entre eux qui résident régulièrement depuis plus de deux ans ne peuvent être expulsés qu'après avoir été admis, sauf motifs impérieux touchant à la sécurité de l'Etat, à faire valoir les raisons qu'ils ne peuvent invoquer contre leur expulsion, à présenter un recours et à se faire représenter devant l'autorité compétente;

3° ceux d'entre eux qui résident régulièrement depuis plus de dix ans ne peuvent être expulsés que pour des raisons touchant à la sécurité de l'Etat ou pour les raisons rappelées ci-dessus lorsqu'elles revêtent un caractère particulièrement grave. Selon le protocole annexé, l'Etat de résidence conserve le droit d'apprécier, selon des critères nationaux, les circonstances qui constituent une menace à la sécurité de l'Etat ou qui portent atteinte à l'ordre public ou aux bonnes mœurs; il conserve également le droit d'apprécier le caractère particulière gravité des raisons qui motivent l'expulsion. La résidence régulière s'apprécie selon les prescriptions de la législation nationale de l'Etat de séjour. Les prescriptions de droit national relatives au séjour des étrangers ne sont affectées par la convention que dans la mesure où elles sont en contradiction avec elle.

L'article 3, 1er, de la loi du 28 mars 1952 donne au Ministre de la Justice ou à l'administrateur de la Sûreté publique le pouvoir de ramener à la frontière l'étranger qui pénètre irrégulièrement dans le royaume. Ce texte vise une autre hypothèse que celle qui est prévue par l'article 3 de la convention: ce dernier article ne concerne en effet que les étrangers qui résident régulièrement sur le territoire d'un des Etats contractants.

Au 2°, le même article 3 de la loi du 28 mars 1952 permet au Ministre de la Justice de renvoyer l'étranger qui ne respecte pas les conditions attachées à l'autorisation qui lui a été accordée de pénétrer dans le royaume ou dont il juge la présence dangereuse ou nuisible pour l'ordre public, la sécurité ou l'économie du pays. Ce texte vise une mesure qui peut être prise à l'égard de l'étranger au sujet de laquelle la convention est muette: le renvoi.

L'article 4 de la loi autorise le Roi à expulser l'étranger qui a obtenu le permis d'établissement dans le royaume lorsqu'il juge sa présence nuisible pour l'ordre public ou la sécurité du pays ou lorsque l'étranger fait l'objet de poursuites ou a été condamné pour crimes ou délits

vasteland van Europa algemeen wordt gegeven» Anderzijds «worden de voorschriften welke de toegang, het verblijf en het zich verplaatsen van de vreemdelingen, regelen door dit verdrag niet aangetast voor zover ze er niet mede in strijd zijn».

De wetten en besluiten die de toegang van vreemdelingen in België thans regelen, zijn vastgesteld in de wet van 28 maart 1952 (gewijzigd bij de wet van 31 december 1953), in het koninklijk besluit van 3 december 1953 (gewijzigd bij koninklijk besluit van 13 juli 1956), in het koninklijk besluit van 6 december 1955 (gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 15 september 1956, 2 oktober 1956, 3 december 1956, 5 december 1956 en 19 april 1957) en in het koninklijk besluit van 6 december 1955 ten opzichte van de bevoorrechte vreemdelingen (gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 16 december 1956 en 19 april 1957).

Artikel 1 van het verdrag waarbij België zich overigens alleen verbindt de toegang van vreemdelingen te «vergemakkelijken» en hun toe te staan hier te reizen onder beperkingen waarover de Belgische Staat in feite alleen oordeelt, is niet in strijd met deze regeling.

Het beginsel dat vreemdelingen zich vrij op het Belgisch grondgebied kunnen verplaatsen, volgt uit de combinatie van de artikelen 7, eerste lid, en 128 van de Grondwet. Deze vrijheid wordt meer bepaald aan vluchtelingen toegestaan door artikel 26 van het bij de wet van 26 juni 1953 goedgekeurde verdrag van 28 juli 1951.

Op grond van de artikelen 3, laatste lid, en 4A van de wet van 28 maart 1952 kan de Minister van Justitie deze vrijheid in sommige gevallen beperken.

In artikel 2 van het verdrag verbindt elke verdragsluitende Staat zich, onder de in artikel 1 vermelde voorwaarden en voorzover zulks verenigbaar is met haar economische en sociale toestand, voor onderdanen van andere verdragsluitende Staten het voortgezet en duurzaam verblijf op haar grondgebied te vergemakkelijken. Hier ook behoudt elke Staat luidens het bijgevoegde protocol het recht, nationale criteria aan te leggen bij de beoordeling van de redenen steunende op de economische en sociale toestand.

De desbetreffende Belgische wetgeving is dezelfde als die welke in verband met artikel 1 is opgesomd. Daarbij kunnen nog worden vermeld artikel 10 van het verdrag van 28 juli 1951 betreffende de vluchtelingen en het inmiddels nog niet goedgekeurde verdrag van 28 september 1954 betreffende de staatlozen.

Artikel 3 van het verdrag betreft de verwijdering van vreemdelingen die onderdanen zijn van een der verdragsluitende Staten. Het verdrag geeft de volgende regelen :

1° onderdanen van een verdragsluitende Staat die rechtmatig op het grondgebied van een andere Staat wonen, kunnen slechts worden verwijderd indien zij een gevaar vormen voor de nationale veiligheid of inbreuk maken op de openbare orde of goede zeden.

2° behoudens in gevallen dat dwingende overwegingen van nationale veiligheid zich daartegen verzetten, wordt een onderdaan van een verdragsluitende Staat die langer dan de twee voorafgaande jaren rechtmatig op het grondgebied van enige andere Staat heeft gewoond, niet verwijderd zonder dat hem eerst wordt toegestaan, tegen deze verwijdering gronden aan te voeren alsmede zich te wenden tot en zich te dien einde te doen vertegenwoordigen bij een bevoegde autoriteit;

3° onderdanen van een verdragsluitende Staat die rechtmatig langer dan tien jaar op het grondgebied van enige andere Staat wonen, kunnen slechts worden verwijderd om redenen van nationale veiligheid of indien de andere zoëven genoemde redenen van bijzonder ernstige aard zijn. Volgens het bijgevoegd protocol behoudt de Staat van de verblijfplaats het recht, nationale criteria aan te leggen bij de beoordeling van de omstandigheden welke een gevaar vormen voor de nationale veiligheid of een inbreuk op de openbare orde of goede zeden; hij behoudt het recht, de bijzonder ernstige aard te beoordelen van de redenen die de verwijdering wettigen. Het begrip «rechtmatig wonen» wordt uitgelegd volgens de voorschriften van de nationale regelingen van de Staat van verblijf. De voorschriften van het nationaal recht welke het verblijf van vreemdelingen regelen, worden door het verdrag niet aangetast voor zover ze er niet mede in strijd zijn.

Krachtens artikel 3, 1°, van de wet van 28 maart 1952 kan de Minister van Justitie of de administrateur van de openbare veiligheid de vreemdeling die onrechtmatig het Rijk binnenkomt, terug over de grens te zetten. Deze tekst doelt op een ander geval dan dat van artikel 3 van het verdrag: dit laatste artikel betreft immers alleen vreemdelingen die rechtmatig op het grondgebied van een der verdragsluitende Staten wonen.

Volgens 2° van hetzelfde artikel 3 van de wet van 28 maart 1952 kan de Minister van Justitie de vreemdeling «die de voorwaarden, waaraan de hem verleende toelating om in het Rijk binnen te komen» verbonden was, niet naleeft, of wiens aanwezigheid hij voor de openbare orde, de veiligheid of de economie van het land gevaarlijk of nadelig acht, terugwijzen. Deze tekst betreft een maatregel die tegen vreemdelingen kan worden getroffen en waarover het Verdrag geen regeling bevat : de terugwijzing.

Volgens artikel 4 van de wet kan de Koning de vreemdeling die vergunning verkregen heeft om zich in het Rijk te vestigen uitzetten wanneer hij zijn aanwezigheid nadelig acht voor de openbare orde of de veiligheid van het land of wanneer de vreemdeling vervolgd wordt

pouvant donner lieu à extradition. L'expulsion ne peut néanmoins être ordonnée aux termes des articles 4 C et 5 qu'après avis de la Commission consultative des étrangers :

1° lorsque cette mesure intéresse un étranger ayant la qualité de réfugié, aux yeux de l'article 4 B de la loi;

2° lorsque l'étranger a été autorisé à établir son domicile en Belgique;

3° lorsque l'étranger est marié à une femme belge dont il a au moins un enfant né de ce mariage au cours de sa résidence dans le royaume;

4° lorsque l'étranger a cinq ans de résidence continue dans le royaume et qu'il est l'époux d'une femme belge;

5° lorsque l'étranger se trouve dans les conditions légales pour acquérir la nationalité belge par option ou pour la recouvrer;

6° lorsque l'étranger est une femme belge de naissance qui a perdu la nationalité belge par son mariage ou par suite de l'acquisition d'une nationalité étrangère par son mari;

7° lorsque l'étranger a dix ans de résidence continue dans le royaume, dans la colonie ou dans les territoires sous tutelle.

On remarque que l'harmonie des dispositions légales et des clauses de la convention n'est pas assurée. Tantôt la convention, tantôt la loi, est plus favorable à l'étranger. Lorsque la loi est plus avantageuse que la convention, c'est la loi qui prime (article 25 de la convention). Un exemple de cette hypothèse est celui de l'article 5 de la loi qui exige l'avis de la commission consultative préalablement à l'expulsion d'étrangers dans une série de cas que la convention ne prévoit pas.

Si, au contraire, la convention est plus favorable pour l'étranger, c'est elle qui, aux termes de l'article 25, doit recevoir application par priorité à la loi. Ce sera le cas lorsqu'il s'agit, par exemple, d'un étranger qui réside régulièrement depuis plus de deux ans en Belgique et qui ne pourra être expulsé qu'après avoir été entendu et avoir pu se défendre devant un organe compétent, alors que la loi n'accorde cette garantie qu'à l'étranger qui a cinq ans de résidence et qui est l'époux d'une femme belge.

La convention du 28 juillet 1951, relative aux réfugiés, traite aussi, en ses articles 32 et 33, de l'expulsion. Ces articles contiennent également des dispositions qui ne sont pas en harmonie parfaite avec la loi. Il en est de même de la convention — non encore approuvée — du 28 septembre 1954 relative aux apatrides.

Lors de l'examen du projet de loi portant approbation de cette dernière convention, le Conseil d'Etat a souligné, dans son avis, ces discordances, ainsi que les difficultés d'application de l'arrêté royal n° 62 du 16 novembre 1939 portant réglementation de l'activité professionnelle des étrangers. On pourrait y ajouter les difficultés d'application de l'article 11, § 2, de l'article 15 et de l'article 16 de l'arrêté royal n° 285 du 31 mars 1936 complétant et coordonnant les dispositions relatives à l'emploi de la main d'œuvre étrangère, qui ne prévoient également des mesures de renvoi et d'expulsion et qui ne sont, elles non plus, en harmonie ni avec la loi du 28 mars 1952, ni avec la convention. Ces constatations ne font que confirmer la nécessité pour le Gouvernement de prendre l'initiative de l'adaptation des arrêtés royaux n° 62 du 16 novembre 1939 et n° 285 du 31 mars 1936, pris l'un et l'autre en vertu de pouvoirs spéciaux.

L'article 9 de la convention concerne la dispense de la caution judicatum solvi.

Cette disposition déroge à l'article 16 du Code civil et aux articles 166 et 167 du Code de procédure civile.

A cet égard, il existe de nombreux précédents, qui sont relevés aux Codes Bruylant, 29e édition, en note sous l'article 16 du Code civil.

La convention reproduit presque mot pour mot l'article 17, alinéas 1er et 2, et l'article 18, alinéa 1er, de la convention du 17 juillet 1905 relative à la procédure civile, approuvée par la loi du 20 avril 1909, qui sont d'ailleurs entièrement réservés par le protocole.

Les dispositions de ces articles sont reprises dans la nouvelle convention relative à la procédure civile signée à La Haye le 1er mars 1954, actuellement soumise à l'approbation législative. Dans l'avis que le Conseil d'Etat a donné à propos de cette convention, il a attiré l'attention sur le fait que si la Grande Bretagne ratifiait la convention du 1er mars 1954, il conviendrait d'examiner à ce moment si les termes de cette convention sont compatibles avec diverses conventions anglo-belges, notamment avec la convention du 4 novembre 1932 concernant la caution judicatum solvi, l'assistance judiciaire et la contrainte par corps, approuvée par la loi du 25 avril 1934, et de mettre ces textes en concordance. La même observation vaut ici.

Les articles 16 de chacun des traités des 28 juillet 1951, relatif aux réfugiés, et 28 septembre 1954, relatif aux apatrides, contiennent des dispositions analogues à celles de l'article 9 de la présente convention.

Les articles 10 à 17 de la convention sont relatifs à l'exercice d'activités lucratives par les ressortissants des Etats contractants. Ils peu-

of veroordeeld werd wegens misdaden of wanbedrijven die tot uitlevering aanleiding kunnen geven. Volgens de artikelen 4C en 5 kan de uitzetting echter alleen op advies van de raadgevende commissie voor vreemdelingen worden gelast :

1° wanneer deze maatregel betrekking heeft op een vreemdeling die de hoedanigheid van vluchteling in de zin van artikel 4B van de wet bezit;

2° wanneer aan de vreemdeling toelating verleend werd zijn woonplaats in België te vestigen;

3° wanneer de vreemdeling met een Belgische vrouw gehuwd is bij wie hij tenminste één kind heeft dat uit dit huwelijk geboren is tijdens zijn verblijf in het Rijk;

4° wanneer de vreemdeling vijf jaar lang ononderbroken in het Rijk verbleven heeft en met een Belgische vrouw gehuwd is;

5° wanneer de vreemdeling voldoet aan de wettelijke vereisten om de Belgische nationaliteit door keuze te verwerven of om ze te herkrijgen;

6° wanneer de vreemdeling een vrouw is die, Belg door geboorte, de Belgische nationaliteit verloren heeft door haar huwelijk of ingevolge de verkrijging van een vreemde nationaliteit door haar echtgenoot;

7° wanneer de vreemdeling tien jaar lang onafgebroken in het Rijk, in de Kolonie of in de grondgebieden onder voogdij heeft verbleven.

Het valt op, dat er geen eenheid is tussen de regeling van de wet en die van het verdrag. Nu eens is het verdrag dan weer de wet voor de vreemdeling het gunstigst. Is de wet gunstiger dan het verdrag, dan gaat de wet voor (artikel 25 van het verdrag). Een voorbeeld hiervan is artikel 5 van de wet, dat een advies van de raadgevende commissie vóór elke uitzetting van vreemdelingen eist in een aantal gevallen die die het verdrag niet voorziet.

Is het verdrag nu gunstiger voor de vreemdeling, dan moet de wet luidens artikel 25 wijken voor het verdrag. Dit zal bijvoorbeeld het geval zijn met een vreemdeling die sedert meer dan twee jaar in België rechtmatig woont en niet kan worden verwijderd zonder dat hij gehoord is en zich vóór een bevoegde instantie heeft kunnen verweren, terwijl de wet deze waarborg slechts toestaat aan de vreemdeling die hier sedert vijf jaar woont en met een Belgische vrouw gehuwd is.

Het verdrag van 28 juli 1951 betreffende de vluchtelingen treft in de artikelen 32 en 33 eveneens voorzieningen betreffende de uitzetting. Ook in deze artikelen komen bepalingen voor die niet geheel stroken met de wet. Hetzelfde is waar voor het — nog niet goedgekeurde — verdrag van 28 september 1954 betreffende de staatlozen.

Bij het onderzoek van het ontwerp van wet tot goedkeuring van dit laatste verdrag heeft de Raad van State in zijn advies gewezen op deze tekstverschillen alsook op moeilijkheden bij de toepassing van het koninklijk besluit n° 62 van 16 november 1939 houdende reglementering van de beroepsbedrijvigheid der vreemdelingen. Hierbij komen nog andere moeilijkheden, namelijk bij de toepassing van artikel 11, § 2, artikel 15 en artikel 16 van het koninklijk besluit n° 285 van 31 maart 1936 tot aanvulling en samenordening van de bepalingen betreffende de tewerkstelling van vreemdelingen, die eveneens terugwijzings- en uitzettingsmaatregelen invoeren en evenmin met de wet van 28 maart 1952 en met het verdrag stroken. Deze vaststellingen bewijzen hoe noodzakelijk het is voor de Regering een aanpassing te bevorderen van de krachtens de bijzondere machten uitgevaardigde koninklijke besluiten n° 62 van 16 november 1939 en n° 285 van 31 maart 1936.

Artikel 9 van het verdrag betreft de vrijstelling van de cautio judicatum solvi.

Deze bepaling wijkt af van artikel 16 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 166 en 176 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Hiervoor kunnen tal van precedentes worden aangehaald die terug te vinden zijn in « Codes Bruylant », 29^e uitgave, onder artikel 16 van het Burgerlijk Wetboek.

Het verdrag is een bijna woordelijke herhaling van artikel 17, eerste en tweede lid, en van artikel 18 eerste lid, van het bij de wet van 20 april 1909 goedgekeurde verdrag van 17 juli 1905 betreffende de burgerlijke rechtsvordering, die overigens in het protocol volledig worden gereserveerd.

De bepalingen van deze artikelen zijn overgenomen in het op 1 maart 1954 te den Haag ondertekende, nieuw verdrag betreffende de burgerlijke rechtsvordering, dat thans bij de wetgevende kamers voor goedkeuring aanhangig is. In zijn advies over dit verdrag heeft de Raad van State er op gewezen dat als Groot-Brittannië het goedgekeurde op dat moment, de vraag zou rijzen of het wel overeen te brengen is met een aantal Belgische-Britse overeenkomsten, met name met de bij de wet van 25 april 1934 goedgekeurde overeenkomst van 4 november 1932 betreffende de cautio judicatum solvi, de rechtsbijstand en de lijfswang en of deze teksten niet in overeenstemming moeten worden gebracht. Deze opmerking kan hier worden herhaald.

De artikelen 16 van elk der verdragen van 28 juli 1951 betreffende de vluchtelingen en van 28 september 1954 betreffende de staatlozen bevatten een soortgelijke regeling als artikel 9 van het onderhavige verdrag.

De artikelen 10 tot 17 van het verdrag betreffende uitoefening van een op winst gerichte activiteit door onderdanen van verdragsluitende

vent être résumés comme suit, à la lumière des stipulations interprétatives du protocole annexé :

1° chacun des Etats contractants autorisera les ressortissants des autres Etats contractants à exercer sur un pied d'égalité avec les nationaux, toute activité de caractère lucratif (article 10) :

2° ces activités sont les activités industrielles, commerciales, financières, agricoles et artisanales et les professions libérales, que l'intéressé travaille pour son compte ou qu'il soit au service d'un employeur (article 10) :

3° lorsque l'étranger a été admis pour une certaine durée à l'exercice d'une activité lucrative, il ne pourra, pendant cette durée, se voir imposer des restrictions qui n'étaient pas prévues lors de l'autorisation, à moins que ces restrictions ne s'appliquent également aux nationaux (article 11) :

4° chaque Etat contractant peut refuser l'autorisation pour des raisons sérieuses de caractère économique ou social (article 10). Mais après l'entrée en vigueur de la convention, ces Etats ne pourront plus introduire dans leurs législations, de nouvelles restrictions à l'exercice d'activités lucratives par les ressortissants des autres Etats contractants, à moins qu'ils ne soient dans la nécessité de le faire pour des raisons impérieuses de caractère économique ou social (article 14). Dans l'un et l'autre cas, les Etats contractants restent en droit d'apprécier ces raisons selon des critères nationaux (article 10 et protocole) ; mais la faculté de limiter les droits des ressortissants étrangers ne peut être exercée que pour les motifs énumérés dans la convention et dans la mesure compatible avec les engagements assumés par les parties (article 10 et protocole) :

5° ce refus d'autorisation ne pourra être opposé aux étrangers bénéficiaires de la convention qui répondent à l'une des conditions suivantes :

a) avoir exercé régulièrement pendant cinq ans une activité lucrative sur le territoire de l'Etat intéressé ;

b) avoir résidé régulièrement pendant dix ans sur ce territoire ;

c) avoir été admis à la résidence permanente.

Toutefois, les Etats contractants peuvent au moment de la signature ou du dépôt de la ratification déclarer ne pas accepter une ou deux de ces conditions ; ils peuvent également, dans les limites prévues à l'article 12, § 2, faire usage d'un droit de réserve (article 12) :

6° par dérogation à ces principes, les Etats contractants peuvent réserver à leurs nationaux ou subordonner à des conditions spéciales l'exercice par des étrangers des fonctions publiques ou des activités concernant la sécurité ou la défense nationale (article 13) :

7° pour pouvoir exercer celles des activités lucratives pour lesquelles la loi nationale des Etats contractants exige des titres professionnels ou techniques, les ressortissants des autres Etats doivent posséder les mêmes titres ou des titres équivalents. Cette disposition ne fait toutefois pas obstacle à ce que des ressortissants d'un des Etats contractants soient appelés par leurs confrères d'un autre Etat contractant à les assister dans un cas particulier (article 15) :

8° une disposition spéciale règle le cas des voyageurs de commerce placés sous les ordres d'une entreprise située hors du pays d'accueil et rémunérés exclusivement par celle-ci ; ces voyageurs ont le droit d'exercer leur activité sans autorisation ; ils ne peuvent être assimilés aux commerçants ambulants (article 16 et protocole) :

9° enfin, l'article 17 assimile les bénéficiaires de la convention aux nationaux en matière de rémunérations et de conditions de travail, sauf en ce qui concerne les stagiaires (protocole).

Le protocole, dans ses sections V et VI, apporte à ce régime quelques précisions ou quelques dispositions complémentaires, notamment en ce qui concerne le conjoint et les enfants des ressortissants des Etats contractants, en ce qui concerne les ressortissants d'Etats contractants, qui exercent une activité lucrative en exécution des statuts spéciaux et en ce qui concerne les bénéficiaires de la convention qui pourraient se prévaloir de dispositions plus favorables résultant de décisions de l'Organisation européenne de coopération économique.

Dans la législation belge, l'activité professionnelle des étrangers est régie par l'arrêté royal n° 285 du 31 mars 1936 relatif à la main d'œuvre étrangère et par arrêté royal n° 62 du 16 novembre 1939 en ce qui concerne les autres activités lucratives.

Le commerce ambulant est, en principe, interdit aux étrangers, en vertu de l'article 6, 3°, de l'arrêté royal n° 82 du 28 novembre 1939.

L'exercice des fonctions publiques est également, en principe, réservé aux Belges par l'article 6 de la Constitution.

De nombreuses autres activités professionnelles sont encore réservées aux Belges par des dispositions spéciales ; il en est ainsi, notamment, de la profession d'avocat (décret du 14 septembre 1810, article 12,

Staten. Zij kunnen aan de hand van de interpretatieve bepalingen van het protocol als volgt worden samengevat :

1° iedere verdragsluitende Staat machtigt onderdanen van andere verdragsluitende Staten om op voet van gelijkheid met zijn eigen onderdanen enigerlei op winst gerichte activiteit uit te oefenen (artikel 10) :

2° deze activiteiten zijn industriële, commerciële, financiële en agrarische activiteiten, ambachten en vrije beroepen, ongeacht het feit of de betrokken persoon voor eigen rekening werkt of in dienst is van een werkgever (artikel 10) :

3° wanneer aan de vreemdeling is toegestaan gedurende een bepaalde periode een op winst gerichte activiteit uit te oefenen, mag hij, gedurende die periode, niet worden onderworpen aan beperkingen waarin op het ogenblik waarop de machtiging aan hem werd verleend niet was voorzien, tenzij zodanige beperkingen eveneens van toepassing zijn op eigen onderdanen (artikel 11) :

4° iedere verdragsluitende Staat kan de machtiging om ernstige economische of sociale redenen weigeren (artikel 10). Nadat het verdrag in werking is getreden, zullen die Staten in hun wetgeving geen nieuwe beperkingen mogen invoeren ten aanzien van de uitoefening van op winst gerichte activiteit door onderdanen van de andere verdragsluitende Staten, tenzij zij zich daartoe verplicht zien uit hoofde van dwingende redenen van economische of sociale aard (artikel 14). In het een en het andere geval behouden de verdragsluitende Staten het recht, nationale criteria aan te leggen bij de beoordeling van die redenen (artikel 10 en protocol) ; de rechten van vreemde onderdanen mogen slechts worden beperkt op grond van de in dit verdrag vermelde redenen en voor zover dit verenigbaar is met de door de partijen aangegane verplichtingen (artikel 10 en protocol).

5° een machtiging mag niet worden geweigerd aan door het verdrag beschermde vreemdelingen die aan een der hierna volgende voorwaarden voldoen :

a) zij moeten op het grondgebied van de betrokken Staat gedurende vijf jaar rechtmatig een op winst gerichte activiteit hebben uitgeoefend ;

b) zij moeten gedurende tien jaar rechtmatig op dat grondgebied hebben gewoond ;

c) zij moeten de toestemming hebben gekregen duurzaam op dat grondgebied te verblijven.

De verdragsluitende Staten kunnen, op het ogenblik van ondertekening of van nederlegging van hun akte van bekrachtiging, verklaren dat zij een of twee van bovenstaande voorwaarden niet aanvaarden ; ook kunnen zij binnen de in artikel 12, § 2, bepaalde grenzen gebruik maken van een recht van voorbehoud (artikel 12) :

6° in afwijking van deze beginselen kunnen « de verdragsluitende Staten aan hun eigen onderdanen de uitoefening voorbehouden van openbare ambten of activiteiten welke verband houden met nationale veiligheid of verdediging, dan wel de uitoefening van deze activiteiten door vreemdelingen aan speciale voorwaarden onderwerpen » (artikel 13) :

7° om een op winst gerichte activiteit uit te oefenen waarvoor de nationale wet van de verdragsluitende Staten bewijzen van vak- of technische bekwaamheid eist, moeten de onderdanen van andere Staten dezelfde of gelijkaardige bewijzen bezitten. Deze regel verhindert niet, dat onderdanen van een der verdragsluitende Staten door hun collega's van een andere verdragsluitende Staat worden geroepen ten einde in een bepaald geval bijstand te verlenen (artikel 15) :

8° een afzonderlijk artikel regelt het geval van handelsreizigers « die optreden op aanwijzingen van een onderneming welke buiten het grondgebied van het land van ontvangst is gevestigd en die uitsluitend door die onderneming worden betaald » ; deze handelsreizigers hebben geen enkele machtiging voor de uitoefening van hun activiteit nodig ; zij mogen niet met leunhandelaars worden gelijkgesteld (artikel 16 en protocol) :

9° tenslotte stelt artikel 17 de door het verdrag beschermde vreemdelingen, met uitzondering van de stagiaires (protocol), gelijk met de eigen onderdanen inzake lonen en arbeidsvoorwaarden.

In de afdelingen V en VI van het protocol wordt deze regeling enigszins verduidelijkt en aangevuld onder meer ten aanzien van echtgenoot en kinderen van onderdanen van verdragsluitende Staten die ingevolge beslissingen van de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.

In de Belgische wetgeving wordt de beroepsactiviteit van vreemdelingen geregeld in het koninklijk besluit n° 285 van 31 maart 1936 betreffende de tewerkstelling van vreemdelingen en in het koninklijk besluit n° 62 van 16 november 1939 ten aanzien van andere op winst gerichte activiteiten.

In beginsel is de leunhandel voor vreemdelingen verboden krachtens artikel 6, 3°, van het koninklijk besluit n° 82 van 28 november 1939.

De uitoefening van openbare machten is krachtens artikel 6 van de Grondwet in beginsel voor Belgen gereserveerd.

Bijzondere voorzieningen hebben talrijke andere beroepsactiviteiten voor Belgen alleen opengesteld : onder meer het beroep van advocaat (decreet van 14 december 1810, artikel 12, gewijzigd bij de wet van

modifié par la loi du 25 octobre 1919), d'agent de change (Code du commerce, titre V, article 71), de capitaine de port (loi du 5 mai 1936, article 4), de géomètre-expert immobilier (arrêté royal du 18 mai 1936, article 14), d'entrepreneur de travaux publics (arrêté-loi du 3 février 1947, article 1er), d'architecte, sauf réciprocité (loi du 20 février 1939), etc....

L'article 10 de la convention ne fait pas de réserve en ce qui concerne ces professions; l'article 12 établit même un principe général qui paraît en opposition avec de telles réserves; l'article 13 n'excepte de la possibilité d'exercice d'activités lucratives en Belgique que les fonctions publiques et les activités en rapport avec la défense nationale; l'article 15 permet d'exiger que les étrangers aient les mêmes titres professionnels et techniques que ceux qui sont requis des Belges pour l'exercice de certaines activités, mais ne réserve pas les activités pour lesquelles la nationalité belge est exigée. L'article 14 seul fait indirectement — et peut-on dire négativement — des réserves en ce sens qu'il fait obligation aux Etats contractants, qui réserveraient l'exercice de certaines activités à leurs nationaux, d'en aviser le secrétaire général du Conseil de l'Europe; mais cet article interdit d'introduire de nouvelles dispositions de l'espèce après l'entrée en vigueur de la convention, sinon pour des raisons impérieuses de caractère économique ou social.

L'article 18 a pour objet de mettre les étrangers ressortissants des Etats contractants sur un pied d'égalité avec les nationaux en ce qui concerne le droit d'élection pour la formation des organismes de caractère économique ou professionnel, lorsqu'il exercent depuis cinq ans au moins une activité « appropriée ». Cette disposition est plus sévère que la loi belge sur la matière, en ce qui concerne les conseils d'entreprise: l'arrêté du Régent du 23 novembre 1949, en son article 1er, fixe parmi les conditions requises pour participer à l'élection des délégués du personnel, la possession de la nationalité belge ou celle du permis de travail depuis deux ans au moins, alors que la convention fixe ce délai à cinq ans.

L'article 25 réserve l'application des lois ou traités particuliers qui accorderaient un traitement plus favorable aux ressortissants de telle ou telle partie contractante. Il ne déroge à ces lois et traités que dans la mesure où ceux-ci seraient moins favorables que la convention.

La Belgique a conclu plusieurs traités ou conventions d'établissement. De très nombreux traités de commerce contiennent, en outre, des clauses d'établissement.

Les seuls traités d'établissement susceptibles de faire naître des difficultés d'application pour la convention sont le traité avec la France — non approuvé par la loi et déclaré non applicable par les tribunaux —, le traité avec les Pays-Bas du 20 février 1933, approuvé par la loi du 2 juin 1934 (un accord a également été conclu avec les Pays-Bas le 7 décembre 1865 pour les colonies néerlandaises) et le traité avec la Turquie du 30 juillet 1931, non approuvé par une loi.

Lorsque la présente convention sera entrée en vigueur entre la Belgique et les Etats parties à ces traités, il sera nécessaire d'examiner la concordance des dispositions de ces traités avec celles de la convention.

L'article 26 réserve à chaque Etat contractant la possibilité, au moment de la signature ou du dépôt de l'instrument de ratification, de formuler des réserves au sujet de l'une ou de l'autre disposition de la convention, dans la mesure où une loi en vigueur ne concorderait pas avec cette disposition. Ces réserves doivent être motivées. La section VII du protocole annexé stipule qu'il ne sera fait usage du droit de réserve que si des dispositions essentielles de la législation interne l'imposent.

En vertu de l'article 27, les Etats qui ont fait des réserves au sujet de l'application de l'une ou l'autre stipulation de la convention ne peuvent réclamer le bénéfice de ces dispositions à l'encontre des autres Etats.

Le Conseil d'Etat ignore si le Gouvernement se propose de faire des réserves.

L'article 28 permet aux Etats contractants de prendre des mesures qui dérogent à la convention, en cas de guerre ou d'autre danger public, mais uniquement dans la stricte mesure où la situation l'exige et à la condition que ces mesures ne soient pas en contradiction avec les autres obligations découlant du droit international.

Cet article comporte une limitation très générale et très vague de la souveraineté nationale en soumettant la régularité de mesures que la Belgique désirerait prendre dans des circonstances graves, à la condition qu'elles ne « soient pas en contradiction avec des obligations découlant du droit international ». Le droit international trouve en effet sa source dans les traités, dont les stipulations sont précises ou tout au moins susceptibles d'interprétation; il trouve, d'autre part, sa source dans des coutumes qui ne sont ni codifiées, ni même écrites, et dont l'existence et la portée exacte font l'objet de controverses. A cet égard, il échut de noter que si les règles du droit international coutumier lient l'Etat belge sur le plan extérieur, puisque, en vertu de l'article 38 de son statut approuvé et ratifié par la Belgique, la Cour internationale de justice peut en faire application dans un litige où la Belgique serait partie, en droit interne cependant les tribunaux et plus spécialement la Cour de cas-

25 oktober 1919), van wisselagent (Wetboek van Koophandel, titel V, artikel 71), van havenkapitein (wet van 5 mei 1936, artikel 4), van landmeter-schatter van onroerende goederen (koninklijk besluit van 18 mei 1936, artikel 14), van aanneemer van openbare werken (besluit-wet van 3 februari 1947, artikel 1), van architect, behoudens wederkerigheid (wet van 20 februari 1939), enz....

Artikel 10 van het verdrag maakt geen voorbehoud ten aanzien van deze beroepen; artikel 12 stelt zelfs een algemeen beginsel, dat zodanig voorbehoud schijnt uit te sluiten; artikel 13 maakt inzake uitoefening van op winst gerichte activiteiten in België alleen uitzondering voor openbare ambten en voor activiteiten welke verband houden met nationale veiligheid of verdediging; krachtens artikel 15 mag worden geëist dat vreemdelingen de van de Belgen gevergde bewijzen van vak- of technische bekwaamheid bezitten om bepaalde activiteiten uit te oefenen zonder enig voorbehoud voor activiteiten waarvoor de Belgische nationaliteit nodig is. Alleen artikel 14 maakt onrechtstreeks — en als het ware negatief — voorbehoud, in die zin dat de verdragssluitende Staten die de uitoefening van bepaalde activiteiten voor hun onderdanen mochten reserveren, verplicht worden, de secretaris-generaal van de Raad van Europa hiervan in kennis te stellen; dit artikel verbiedt echter nieuwe soortgelijke bepalingen na de inwerkingtreding van het verdrag in te voeren behalve om dwingende economische of sociale redenen.

Artikel 18 strekt ertoe, de vreemdelingen, onderdanen van een der verdragssluitende Staten, op dezelfde voet als de eigen onderdanen te stellen ten aanzien van het kiesrecht voor de samenstelling van economische of beroepslichamen, wanneer zij ten minste vijf jaar een « daarvoor geëigend » beroep uit oefenen. Dit artikel is wat de ondernemingsraden betreft strenger dan de desbetreffende Belgische wet: het besluit van de Regent van 23 november 1949 noemt in artikel 1 onder de voorwaarden tot deelneming aan de verkiezing van de personeelsafgevaardigden het bezit van de Belgische nationaliteit of het bezit van een arbeidsvergunning sedert tenminste twee jaar, terwijl deze termijn in het verdrag vijf jaar is.

Artikel 25 reserveert de toepassing van wetten of bijzondere overeenkomsten die een gunstiger behandeling aan onderdanen van een of meer verdragssluitende partijen zouden toekennen. Van deze wetten en verdragen wijkt het alleen af, voorzover deze minder gunstig zouden zijn dan het verdrag.

België heeft verscheidene vestigingsverdragen of -overeenkomsten gesloten. Voorts bevatten zeer talrijke handelsverdragen vestigingsregelingen.

De enige vestigingsverdragen in verband waarmee moeilijkheden voor de toepassing van het verdrag kunnen ontstaan, zijn het verdrag met Frankrijk — niet goedgekeurd door een wet en door de rechtbanken niet toepasselijk verklaard — het verdrag met Nederland van 20 februari 1933, goedgekeurd door de wet van 2 juni 1934 (op 7 december 1865 is eveneens met Nederland een overeenkomst afgesloten voor de Nederlandse kolonies) en het verdrag met Turkije van 30 juli 1931, niet goedgekeurd door een wet.

Wanneer het onderhavige verdrag in werking zal zijn getreden tussen België en Staten die partij waren bij de zjuist genoemde verdragen zal de overeenstemming tussen de regelingen van die verdragen en die van het onderhavige verdrag moeten worden onderzocht.

Volgens artikel 26 kan iedere verdragssluitende Staat bij de ondertekening of bij de nederlegging van de akte van bekrachtiging voorbehoud maken ten aanzien van enige bepaling van het verdrag, voorzover een van kracht zijnde wet niet in overeenstemming is met bedoelde bepaling. Dit voorbehoud moet gemotiveerd zijn. Volgens afdeling VII van het protocol kan van dit recht slechts gebruik worden gemaakt « wanneer bepalingen van de nationale wetgeving van overwegend belang zulks vereisen ».

Ingevolge artikel 27 mogen de Staten die ten aanzien van de toepassing van enige bepaling van het verdrag voorbehoud hebben gemaakt, zich tegen de andere Staten niet op die bepalingen beroepen.

Aan de Raad van State is niet bekend, of de Regering voornemens is enig voorbehoud te maken.

Volgens artikel 28 kan in tijd van oorlog of in geval van een andere algemene noodtoestand een verdragssluitende Staat maatregelen nemen welke van het verdrag afwijken, maar dan uitsluitend voorzover de toestand zulks vereist en onder voorbehoud dat zulke maatregelen niet in strijd zijn met de andere verplichtingen krachtens het internationale recht.

Dit artikel bevat een zeer algemene en zeer vage beperking van 's Lands soevereiniteit, doordat het de geldigheid van de maatregel welke België in ernstige omstandigheden mocht wensen te treffen, afhankelijk stelt van de voorwaarde dat zij « niet in tijd zijn met de verplichtingen krachtens het internationale recht ». Een eerste bron van het internationale recht zijn de verdragen waarvan de bepalingen duidelijk of althans vatbaar voor interpretatie zijn. Een andere bron zijn de gewoonten die noch gecodificeerd noch zelfs geschreven zijn en waarvan het bestaan en de juiste betekenis zeer betwist worden. In dit verband moge worden opgemerkt, dat ofschoon de regelen van het internationaal gewoonterecht de Belgische Staat op het buitenlands vlak binden, aangezien het Internationale Gerechtshof op grond van artikel 38 van zijn door België goedgekeurd en bekrachtigd statuut hiervan toepassing mag maken in een geschil waarbij België als partij

sation n'ont jamais consenti à faire application de règles du droit international qui n'étaient pas inscrites dans un traité approuvé par une loi.

Une disposition analogue figure à l'article 15 de la convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Paris le 20 mars 1952 et approuvée par la loi du 13 mai 1955.

L'article 31 constitue une clause de règlement judiciaire des différends. La portée de pareille clause à l'égard de la souveraineté nationale a été exposée au début du présent avis.

Il résulte de l'examen auquel il a été procédé ci-avant que les articles 3 (expulsion) et 10 à 17 (exercice d'activités lucratives) de la convention, pourraient créer des difficultés d'application eu égard à la législation interne. En principe, un traité qui a été approuvé par les Chambres est un acte équipollent à la loi et acquiert ainsi une force obligatoire à l'égard de la loi. Il n'est, partant, point indispensable de modifier la loi existante pour que les stipulations contraires du traité reçoivent application par dérogation à la loi.

Dans le cas des articles cités à l'alinéa précédent, cependant, les discordances entre la loi et la convention portent sur des questions qui intéressent essentiellement l'ordre public. Il serait, dès lors, opportun que toute apparence même de discordance susceptible de faire naître des difficultés en des matières aussi délicates, soit évitée. Dans ce but, il serait souhaitable, soit que la loi nationale soit mise expressément en concordance avec la convention, soit qu'au moment du dépôt de l'instrument de ratification, le Gouvernement, faisant usage du droit de réserve que lui donne l'article 26, et éventuellement l'article 12, énonce clairement quelles dispositions des lois belges il entend faire appliquer par priorité aux stipulations du traité.

L'adoption de cette seconde attitude ne ferait pas disparaître la nécessité d'adapter l'arrêté royal n° 62 du 16 novembre 1939 et l'arrêté royal n° 285 du 31 mars 1936.

L'article 2 du projet de loi étend aux étrangers visés à l'article 3, 2, de la convention, l'intervention de la commission consultative des étrangers, créée par l'article 10 de la loi du 28 mars 1952, pour les réfugiés et les étrangers dits « privilégiés ». A la différence du projet de loi portant approbation de la convention du 28 septembre 1954 concernant les apatrides, l'article se réfère à l'arrêté royal du 3 novembre 1953 déterminant la procédure et le fonctionnement de la commission consultative des étrangers.

Il serait préférable de s'abstenir de cette référence. La loi du 28 mars 1952 a, par le dernier alinéa de l'article 10, laissé au Roi le soin de déterminer la procédure régissant les interventions de la commission. Le Roi s'est acquitté de cette mission par l'arrêté royal du 3 novembre 1953, mais il n'a pas épuisé ses pouvoirs et des raisons peuvent surgir qui nécessiteraient la modification de l'arrêté. L'intention du Gouvernement, en visant expressément l'arrêté royal du 3 novembre 1953, n'est assurément pas de faire obstacle à ce que de telles modifications puissent s'appliquer lorsque la commission intervient à l'égard des personnes que la présente convention concerne.

Il y aurait d'ailleurs intérêt à s'inspirer, pour l'article 2 du projet, de l'article 3 du projet de loi portant approbation de la convention relative au statut des apatrides, dont l'objet est le même, et de le rédiger comme suit :

« Article 2. — Avant de proposer l'expulsion d'un étranger pour l'un ou l'autre des motifs visés à l'article 3, n° 2 et 3, de la présente convention, le Ministre de la Justice est tenu de prendre l'avis de la commission consultative des étrangers, instituée par l'article 10 de la loi du 28 mars 1952 sur la police des étrangers ».

La chambre était composée de :

Messieurs : F. Lepage, conseiller d'Etat, président;
G. Holoye et G. Van Bunnem, conseillers d'Etat;
L. Frédéricq et J. Limpens, assesseurs de la section de législation;
Madame : J. De Koster, greffier adjoint, greffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. F. Lepage.

Le rapport a été présenté par M. E. Joachim, auditeur-général.

Le Greffier,
(s.) G. DE KOSTER.

Le Président,
(s.) F. LEPAGE.

Pour expédition délivrée au Ministre des Affaires étrangères le 25 juin 1957.

R. DECKMYN,

betrokken is, de rechtbanken en meer in het bijzonder het Hof van Cassatie voor het interne recht nooit zover zijn gegaan, dat zij regelen van het internationaal recht die niet waren neergelegd in een door de wet goedgekeurd verdrag, in het interne recht hebben toegepast.

Een soortgelijke bepaling is artikel 15 van het verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, te Parijs op 20 maart 1952 ondertekend en door de wet van 13 mei 1955 goedgekeurd.

Artikel 31 voorziet in de gerechtelijke beslechting van geschillen. In het begin van dit advies is uiteengezet, welke strekking dit artikel ten opzichte van 's Lands souvereiniteit heeft.

Uit het voorgaand onderzoek blijkt dat de artikelen 3 (verwijdering) en 10 tot 17 (uitoefening van een of winst gerichte activiteit) van het verdrag ten overstaan van de interne wetgeving toepassingsmoelijkheden kunnen opleveren. In beginsel is een door de Kamers goedgekeurd verdrag een met de wet gelijkaardige akte en verkrijgt het aldus, op dezelfde voet als de wet, bindende kracht. De bestaande wet moet dus niet noodzakelijk worden gewijzigd opdat strijdige bepalingen van het verdrag in afwijking van de wet toepassing kunnen krijgen.

In het geval van de in de vorige paragraaf genoemde artikelen hebben de tekstverschillen tussen wet en verdrag betrekking op vraagstukken die in wezen de openbare orde raken. Het ware dan ook raadzaam, iedere schijn zelfs van verschil, waardoor moeilijkheden in zo delicate aangelegenheden kunnen ontstaan, te vermijden. Daartoe ware het gewenst dat, ofwel de nationale wet uitdrukkelijk met het verdrag in overeenstemming wordt gebracht, ofwel dat de Regering bij de neerlegging van de akte van bekrachtiging, onder gebruikmaking van het haar in artikel 26 en eventueel in artikel 12 verleende recht van voorbehoud, duidelijk zegt welke bepalingen van Belgische wetten zij bij voorrang boven de bepalingen van het verdrag toegepast wil zien.

In dit tweede geval blijft het nog altijd nodig het koninklijk besluit n° 285 van 31 maart 1936 aan te passen.

Volgens artikel 2 van het ontwerp van wet wordt de bevoegdheid van de raadgevende commissie voor vreemdelingen die in artikel 10 van de wet van 28 maart voor vluchtelingen en zogenaamde « bevoorrecht » vreemdelingen is opgericht, verruimd tot de vreemdelingen, bedoeld in artikel 3, 2, van het verdrag. Anders dan het ontwerp van wet tot goedkeuring van het verdrag van 28 september 1954 betreffende de staatlozen, verwijst dit artikel 2 naar het koninklijk besluit van 3 november 1953 tot vaststelling van de procedure en de werking van de raadgevende commissie voor vreemdelingen.

Deze verwijzing kan best vervallen. De wet van 28 maart 1952 heeft in het laatste lid van artikel 10 de Koning de zorg opgedragen, de procedure vast te stellen tot regeling van de tussenkomsten van de commissie. De Koning heeft hierin voorzien bij het koninklijk besluit van 3 november 1953 maar daarmede is zijn bevoegdheid nog niet uitgeput. Bepaalde omstandigheden kunnen een wijziging van het besluit nog wettigen. Door uitdrukkelijk naar het koninklijk besluit van 3 november 1953 te verwijzen is de bedoeling van de Regering voorzeker niet, te verhinderen dat dergelijke wijzigingen worden toegepast wanneer de commissie zich met de in het onderhavige verdrag bedoelde personen bemoeit.

Voor de tekst van artikel 2 van het ontwerp kan overigens gevoeglijk een voorbeeld worden genomen aan artikel 3 van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het verdrag betreffende de status van de staatlozen dat hetzelfde onderwerp heeft. Voorgeteld wordt :

« Artikel 2. — Alvorens de uitzetting van een vreemdeling om een der in artikel 3 n° 2 en 3, van dit verdrag genoemde redenen voor te stellen, dient de Minister van Justitie het advies in te winnen van de Raadgevende Commissie voor Vreemdelingen, ingesteld bij artikel 10 van de wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingenpolitie ».

De kamer was samengesteld uit :

De Heren : F. Lepage, raadsheer van State, voorzitter;
G. Holoye en G. Van Bunnem, raadsheeren van State;
L. Frédéricq en J. Limpens, bijzitters van de afdeling wetgeving;
Mevrouw : J. De Koster, adjunct-griffier, griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. F. Lepage.

Het verslag werd uitgebracht door de H. E. Joachim, auditeur-generaal.

De Griffier,
(get.) J. DE KOSTER.

De Voorzitter,
(get.) F. LEPAGE.

Voor uitgifte afgeleverd aan de Minister van Buitenlandse Zaken de 25e juli 1957.

R. DECKMYN.

PROJET DE LOI**BAUDOUIN,**

Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre des Finances, de Notre Ministre de l'Intérieur, de Notre Ministre des Affaires étrangères, de Notre Ministre du Travail, de Notre Ministre de la Prévoyance sociale, de Notre Ministre des Classes moyennes, de Notre Ministre de la Justice et de Notre Ministre de l'Instruction publique.

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre des Finances, Notre Ministre de l'Intérieur, Notre Ministre des Affaires étrangères, Notre Ministre du Travail, Notre Ministre de la Prévoyance sociale, Notre Ministre des Classes moyennes, Notre Ministre de la Justice et Notre Ministre de l'Instruction publique sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives le projet de loi dont la teneur suit :

Article premier.

La Convention européenne d'Etablissement et le protocole, signés à Paris, le 13 décembre 1955, sortiront leur plein et entier effet.

Art. 2.

Avant de proposer l'expulsion d'un étranger pour l'un ou l'autre des motifs visés à l'article 3, n°s 2 et 3, de la présente convention, le Ministre de la Justice est tenu de prendre l'avis de la commission consultative des étrangers, instituée par l'article 10 de la loi du 28 mars 1952 sur la police des étrangers.

Donné à Bruxelles, le 24 juin 1959.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :

*Le Ministre des Finances,***J. VAN HOUTTE.***Le Ministre de l'Intérieur,***R. LEFEBVRE.***Le Ministre des Affaires étrangères.***P. WIGNY.****WETSONTWERP****BOUDEWIJN,**

Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL.

Op de voordracht van Onze Minister van Financiën, van Onze Minister van Binnenlandse Zaken, van Onze Minister van Buitenlandse Zaken, van Onze Minister van Arbeid, van Onze Minister van Sociale Voorzorg, van Onze Minister van Middenstand, van Onze Minister van Justitie, en van Onze Minister van Openbaar Onderwijs,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Financiën, Onze Minister van Binnenlandse Zaken, Onze Minister van Buitenlandse Zaken, Onze Minister van Arbeid, Onze Minister van Sociale Voorzorg, Onze Minister van Middenstand, Onze Minister van Justitie en Onze Minister van Openbaar Onderwijs zijn gelast, in Onze naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Eerste artikel.

Het Europees Vestigingsverdrag en het protocol, ondertekend op 13 december 1955, te Parijs, zullen volkomen uitwerking hebben.

Art. 2.

Alvorens de uitzetting van een vreemdeling om een der in artikel 3, n°s 2 en 3, van dit Verdrag genoemde redenen voor te stellen, dient de Minister van Justitie het advies in te winnen van de Raadgevende Commissie voor Vreemdelingen, ingesteld bij artikel 10 van de wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingenpolitie.

Gegeven te Brussel, op 24 juni 1959.

VAN KONINGSWEGE :

*De Minister van Financiën,**De Minister van Binnenlandse Zaken,**De Minister van Buitenlandse Zaken.*

Le Ministre du Travail,

De Minister van Arbeid,

O. BEHOGNE.

Le Ministre de la Prévoyance sociale,

De Minister van Sociale Voorzorg,

L. SERVAIS.

Le Ministre des Classes moyennes,

De Minister van Middenstand,

P. VAN DEN BOEYNANTS.

Le Ministre de la Justice,

De Minister van Justitie,

L. MERCHERS.

Le Ministre de l'Instruction publique,

De Minister van Openbaar Onderwijs,

C. MOUREAUX.

CONVENTION EUROPENNE D'ETABLISSEMENT.

Les gouvernements signataires, Membres du Conseil de l'Europe.

Considérant que le Conseil de l'Europe a pour objet de sauvegarder et de promouvoir les idéaux et les principes qui sont le patrimoine commun de ses Membres et de favoriser leur progrès économique et social;

Reconnaissant le caractère tout particulier des liens qui existent entre les pays membres du Conseil de l'Europe et qui trouvent leur affirmation dans les conventions et accords déjà conclus dans le cadre du Conseil, notamment dans la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales, signée le 4 novembre 1950, et dans le Protocole additionnel à cette Convention, signé le 20 mars 1952, ainsi que dans la Convention européenne d'Assistance sociale et médicale et dans les deux Accords intermédiaires européens sur la Sécurité sociale, signés le 11 décembre 1953;

Convaincus que, par la conclusion d'une convention régionale, l'établissement de règles communes concernant le traitement accordé aux ressortissants de chacun d'eux sur le territoire des autres, est de nature à faire progresser cette œuvre d'unification;

Affirmant que les droits et prérogatives qu'ils accordent mutuellement à leurs ressortissants sont concédés uniquement en raison de l'étroite association qui unit, de par le Statut, les pays membres du Conseil de l'Europe;

Constatant que l'économie de la Convention s'insère étroitement dans le cadre de l'organisation du Conseil de l'Europe,

Sont convenus de ce qui suit:

CHAPITRE I.

Entrée, Séjour et Expulsion.

Article premier.

Chacune des Parties Contractantes facilitera l'entrée sur son territoire, en vue d'un séjour temporaire, des ressortissants des autres Parties et leur permettra d'y circuler librement, sauf dans les cas où des raisons relatives à l'ordre public, à la sécurité, à la santé publique ou aux bonnes mœurs s'y opposeraient.

Article 2.

Sous les conditions prévues à l'article premier de la présente Convention, chacune des Parties Contractantes, dans la mesure permise par son état économique et social, facilitera aux ressortissants des autres Parties leur résidence prolongée ou permanente sur son territoire.

Article 3.

1. Les ressortissants des Parties Contractantes résidant régulièrement sur le territoire des autres Parties ne peuvent être expulsés que s'ils menacent la sécurité de l'Etat ou ont contrevenu à l'ordre public ou aux bonnes mœurs.

2. Ceux d'entre eux qui résident régulièrement depuis plus de deux ans sur le territoire de l'une des Parties Contractantes ne peuvent faire l'objet d'une mesure d'expulsion qu'après avoir été admis, à moins de motifs impérieux touchant à la sécurité de l'Etat, à faire valoir les raisons qu'ils peuvent invoquer contre leur expulsion, à présenter un recours à cet effet et à se faire représenter devant une autorité compétente ou devant une ou plusieurs personnes spécialement désignées par l'autorité compétente.

3. Les ressortissants des Parties Contractantes, résidant régulièrement depuis plus de dix ans sur le territoire de l'une d'elles, ne peuvent être expulsés que pour des raisons touchant à la sécurité de l'Etat ou si les autres raisons mentionnées au paragraphe 1 du présent article revêtent un caractère particulier de gravité.

EUROPEES VESTIGINGSVERDRAG EN BIJGEVOEGD PROTOCOL

ondertekend op 13 december 1955, te Parijs.

(Vertaling)

De Regeringen welke dit Verdrag hebben ondertekend, Leden van de Raad van Europa,

Overwegende dat het doel van de Raad van Europa is het veilig stellen en verwezenlijken van de idealen en beginselen welke het gemeenschappelijk erfdeel zijn van zijn Leden, en het bevorderen van hun economische en sociale vooruitgang;

Beseffende dat de banden tussen de landen-leden van de Raad van Europa, zoals deze worden bevestigd in verdragen en overeenkomsten welke reeds in het kader van de Raad van Europa zijn gesloten — zoals het op 4 november 1950 ondertekende Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, het op 20 maart 1952 ondertekende Protocol bij dat Verdrag, het op 11 december 1953 ondertekende Europees Verdrag betreffende sociale en medische bijstand en de twee op diezelfde datum ondertekende Europese Interim-Overeenkomsten inzake sociale zekerheid — een bijzonder karakter dragen;

Ervan overtuigd dat, door het sluiten van een regionaal verdrag, het vastleggen van gemeenschappelijke regels ten aanzien van de aan onderdanen van elk Lid op het grondgebied van de andere Leden toegekende behandeling het bereiken van grotere eenheid kan bevorderen;

Bevestigende dat de rechten en voorrechten welke zij aan elkanders onderdanen toekennen, uitsluitend worden verleend uit hoofde van de nauwe aaneensluiting welke, door middel van het Statuut, de landen-leden van de Raad van Europa verenigt;

Constateerende dat de algemene opzet van het Verdrag past in het kader van de organisatie van de Raad van Europa,

Zijn overeengekomen als volgt:

HOOFDSTUK I.

Binnenkomst, verblijf en verwijdering.

Artikel 1.

Elk der Verdragsluitende Partijen vergemakkelijkt voor onderdanen van de andere Partijen de toegang tot haar grondgebied voor een tijdelijk verblijf, en staat hun toe zich aldaar vrijelijk te verplaatsen, tenzij redenen van openbare orde, nationale veiligheid, volksgezondheid of goede zeden zich daartegen zouden verzetten.

Artikel 2.

Onder de in artikel 1 van dit Verdrag vermelde voorwaarden vergemakkelijkt elk der Verdragsluitende Partijen, voorzover zulks verenigbaar is met haar economische en sociale toestand, voor onderdanen van de andere Partijen het voortgezet of duurzaam verblijf op haar grondgebied.

Artikel 3.

1. Onderdanen van een Verdragsluitende Partij die rechtmatig op het grondgebied van een andere Partij wonen, kunnen slechts worden verwijderd indien zij een gevaar vormen voor de nationale veiligheid of inbreuk maken op de openbare orde of goede zeden.

2. Behoudens in gevallen dat dwingende overwegingen van nationale veiligheid zich daartegen verzetten, wordt een onderdaan van een Verdragsluitende Partij die langer dan de twee voorafgaande jaren rechtmatig op het grondgebied van enige andere Partij heeft gewoond, niet verwijderd zonder dat hem eerst wordt toegestaan, tegen deze verwijdering gronden aan te voeren alsmede zich te wenden tot en zich te dien einde te doen vertegenwoordigen bij een bevoegde autoriteit of een meer speciaal door de bevoegde autoriteit aangewezen persoon.

3. Onderdanen van een Verdragsluitende Partij die rechtmatig langer dan tien jaar op het grondgebied van enige andere Partij wonen, kunnen slechts worden verwijderd om redenen van nationale veiligheid of indien de andere in lid 1 van dit artikel genoemde redenen van bijzonder ernstige aard zijn.

CHAPITRE II.

Exercice des droits civils.

Article 4.

Les ressortissants des Parties Contractantes bénéficient sur le territoire des autres Parties d'un traitement égal à celui des nationaux en ce qui concerne la jouissance et l'exercice des droits civils, soit de nature personnelle, soit de nature patrimoniale.

Article 5.

Par dérogation aux dispositions de l'article 4 de la présente Convention, chaque Partie Contractante, pour des raisons relevant de la sécurité ou de la défense nationales, peut, en ce qui concerne toutes catégories de biens, en réserver à ses nationaux l'acquisition, la possession ou la jouissance, ou soumettre les ressortissants des autres Parties à des conditions spéciales applicables aux étrangers.

Article 6.

1. Indépendamment des cas relevant de la sécurité ou de la défense nationales,

a) toute Partie Contractante qui aurait réservé à ses nationaux ou réglementé, en ce qui concerne les étrangers, y compris même les ressortissants des autres Parties, l'acquisition, la possession ou la jouissance de certaines catégories de biens, ou aurait subordonné l'acquisition, la possession ou la jouissance de ces biens à la réciprocité, notifiera au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, au moment de la signature de la présente Convention, une liste de ces restrictions, en indiquant les dispositions de droit interne qui les ont instituées; le Secrétaire Général communiquera ces listes aux autres signataires.

b) les Parties Contractantes ne pourront, après l'entrée en vigueur de la présente Convention à leur égard, introduire de nouvelles restrictions à l'acquisition, la possession ou la jouissance de certaines catégories de biens par les ressortissants des autres Parties que si elles se voient dans la nécessité de le faire pour des raisons impérieuses de caractère économique ou social, ou pour empêcher l'accaparement des ressources vitales du pays; elles devront, dans ce cas, tenir le Secrétaire pleinement informé des mesures prises, des dispositions de droit interne y relatives et des motifs qui les ont dictées; le Secrétaire Général en donnera communication aux autres Parties.

2. Chaque Partie Contractante s'efforcera de réduire, en faveur des ressortissants des autres Parties, sa liste de restrictions. Elle notifiera ces modifications au Secrétaire Général qui en donnera communication aux autres Parties.

Chaque Partie s'efforcera également de faire bénéficier les ressortissants des autres Parties des dérogations à la réglementation générale relative aux étrangers, autorisées par sa législation.

CHAPITRE III.

Garanties judiciaires et administratives.

Article 7.

Les ressortissants des Parties Contractantes jouissent, sur le territoire des autres Parties, aux mêmes conditions que les nationaux, de la pleine protection légale et judiciaire de leur personne et de leurs biens, de leurs droits et intérêts. A ces fins, ils ont notamment le droit, au même titre que les nationaux, de recourir aux autorités judiciaires et administratives compétentes et de se faire assister par toute personne de leur choix agréée par les lois du pays.

Article 8.

1. Les ressortissants des Parties Contractantes seront admis sur le territoire des autres Parties au bénéfice de l'assistance judiciaire gratuite aux mêmes conditions que les nationaux.

2. Les indigents ressortissants d'une des Parties Contractantes pourront se faire délivrer gratuitement, sur le territoire d'une autre Partie, des extraits des actes de l'état civil dans les mêmes conditions que les nationaux indigents.

HOOFDSTUK II.

Uitoefening van burgerlijke rechten.

Artikel 4.

Onderdanen van een Verdragsluitende Partij genieten op het grondgebied van een andere Partij een behandeling welke gelijk is aan die welke wordt genoten door onderdanen van laatstgenoemde Partij ten aanzien van het genot van de burgerlijke rechten, hetzij van persoonlijke hetzij van vermogensrechtelijke aard.

Artikel 5.

In afwijking van de bepalingen van artikel 4 van dit Verdrag, kan iedere Verdragsluitende Partij om redenen van nationale veiligheid of verdediging, de verwerving, het bezit of het gebruik van goederen, van welke soort ook, aan haar eigen onderdanen voorbehouden, of onderdanen van andere Partijen aan speciale voorwaarden welke voor vreemdelingen ten aanzien van zodanige goederen gelden, onderwerpen.

Artikel 6.

1. Afgezien van de gevallen welke betrekking hebben op nationale veiligheid of verdediging

(a) dient iedere Verdragsluitende Partij die verwerving, het bezit of het gebruik van bepaalde soorten goederen aan haar eigen onderdanen heeft voorbehouden of, in het geval van vreemdelingen — waaronder begrepen onderdanen van andere Partijen —, aan bepaalde voorschriften heeft onderworpen, of de verwerving, het bezit of het gebruik van zodanige goederen afhankelijk heeft gesteld van wederkerigheid, op het ogenblik van ondertekening van dit Verdrag aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa een lijst van deze beperkingen over te leggen waarop wordt aangegeven, op welke bepalingen van haar nationale wetgeving zodanige beperkingen zijn gebaseerd. De Secretaris-Generaal zendt deze lijsten door aan de andere ondertekende Regeringen;

(b) voert, nadat dit Verdrag ten aanzien van enige Verdragsluitende Partij in werking is getreden, die Verdragsluitende Partij geen verdere beperkingen in ten aanzien van de verwerving, het bezit of het gebruik van enige soort goederen door onderdanen van de andere Partijen, tenzij zij zich daartoe verplicht ziet uit hoofde van dwingende redenen van economische of sociale aard of ten einde de monopolisering van de vitale bronnen van het land te verhinderen. In dat geval houdt zij de Secretaris-Generaal volledig op de hoogte van de genomen maatregelen, de daarop betrekking hebbende bepalingen van de nationale wetgeving en de beweegredenen voor dergelijke maatregelen. De Secretaris-Generaal deelt deze inlichtingen mede aan de andere Partijen.

2. Iedere Verdragsluitende Partij tracht, ten gunste van onderdanen van de andere partijen, haar lijst van beperkingen te verminderen. Zij doet van iedere zodanige wijziging mededeling aan de Secretaris-Generaal, die ze aan de andere Partijen mededeelt.

Iedere Partij tracht tevens aan onderdanen van andere Partijen die uitzonderingen op de algemene ten aanzien van vreemdelingen van kracht zijnde voorschriften toe te staan, als uit hoofde van de bepalingen van haar eigen wetgeving mogelijk is.

HOOFDSTUK III.

Gerechtelijke en administratieve garanties.

Artikel 7.

Onderdanen van een Verdragsluitende Partij genieten op het grondgebied van een andere Partij, onder dezelfde voorwaarden als onderdanen van die andere Partij, volledige wettelijke bescherming van persoon en goed en van hun rechten en belangen. In het bijzonder hebben zij, op dezelfde wijze als onderdanen van die andere Partij, het recht zich te wenden tot de bevoegde gerechtelijke en administratieve instanties, en het recht zich te doen bijstaan door ieder persoon te hunner keuze die, volgens de wetten van het land, daartoe bevoegd is.

Artikel 8.

1. Onderdanen van een Verdragsluitende Partij hebben op het grondgebied van een andere Partij, recht op kosteloze rechtsbijstand onder dezelfde voorwaarden als onderdanen van die andere Partij.

2. Behoeftige onderdanen van een Verdragsluitende Partij hebben, op het grondgebied van een andere Verdragsluitende Partij, er recht op dat uittreksels uit akten van de burgerlijke stand kosteloos aan hen worden verstrekt, voor zover dergelijke uittreksels kosteloos worden verstrekt aan behoeftige onderdanen van die andere Verdragsluitende Partij.

Article 9.

1. Aucune caution ni dépôt, sous quelque dénomination que ce soit, ne peut être exigé, à raison, soit de leur qualité d'étrangers, soit du défaut de domicile ou de résidence dans le pays, des ressortissants d'une des Parties Contractantes, ayant leur domicile ou leur résidence habituelle sur le territoire de l'une de ces Parties, qui seront demandeurs ou intervenants devant les tribunaux d'une autre de ces Parties.

2. La même règle s'applique au versement qui serait exigé des demandeurs ou intervenants pour garantir les frais judiciaires.

3. Les condamnations aux frais et dépens du procès prononcées contre le demandeur ou l'intervenant dispensé de la caution, du dépôt ou du versement en vertu soit des paragraphes précédents du présent article, soit de la loi du pays où l'action est intentée seront, sur demande faite par la voie diplomatique, rendues gratuitement exécutoires par l'autorité compétente sur le territoire de chacune des autres Parties Contractantes.

CHAPITRE IV.

Exercice des activités lucratives.

Article 10.

Chacune des Parties Contractantes autorisera sur son territoire les ressortissants des autres Parties à exercer, sur un pied d'égalité avec les nationaux, toute activité de caractère lucratif, à moins que des raisons sérieuses de caractère économique ou social ne s'opposent à l'octroi de l'autorisation. Cette disposition s'applique, sans y être limitée, aux activités industrielles, commerciales, financières, agricoles, artisanales et aux professions libérales, que la personne intéressée travaille pour son propre compte ou qu'elle soit au service d'un employeur.

Article 11.

Les ressortissants des Parties Contractantes qui auront été admis pour une certaine durée à l'exercice d'une activité de caractère lucratif ne pourront se voir, pendant cette durée, imposer des restrictions non prévues lors de l'autorisation qui leur aura été accordée à moins qu'elles ne soient également applicables aux nationaux se trouvant dans des conditions analogues.

Article 12.

1. Les ressortissants des Parties Contractantes résidant régulièrement sur le territoire d'une autre Partie seront autorisés, sans qu'on puisse leur opposer les restrictions prévues à l'article 10 de la présente Convention, à exercer toute activité de caractère lucratif au même titre que les nationaux lorsqu'ils répondent à l'une des conditions suivantes :

(a) avoir exercé régulièrement pendant une période ininterrompue de cinq ans une activité lucrative sur ce territoire;

(b) avoir résidé régulièrement sur ce territoire pendant une période ininterrompue de dix ans;

(c) avoir été admis à la résidence permanente.

Toute Partie Contractante peut, au moment de la signature ou du dépôt de l'instrument de ratification de la présente Convention, déclarer ne pas accepter une ou deux des conditions susdites.

2. Elle peut également, suivant la même procédure, porter à un maximum de dix ans le délai prévu sub (a) sans que cette décision puisse entraîner, après une première période de cinq ans, l'interruption ou la modification de l'activité jusqu'alors exercée. Elle peut également déclarer qu'elle n'accordera pas dans tous les cas le passage de plein droit d'une activité salariée à une activité indépendante.

Article 13.

Toute Partie Contractante peut réserver à ses nationaux les fonctions publiques et les activités concernant la sécurité ou la défense nationales ou en subordonner l'exercice par des ressortissants étrangers à des conditions spéciales.

Artikel 9.

1. Geen zekerheidstelling of depôt, onder welke benaming ook, kan op grond hetzij van hun hoedanigheid van vreemdelingen, hetzij van gemis van domicile of verblijfplaats in het land, worden gevorderd van onderdanen van een der Verdragsluitende Partijen, die hun domicilie of gewoon verblijf op het grondgebied van een, van die Partijen hebben, wanneer zij als eisers of tussenkomende partijen voor de rechtbanken van een ander van die Partijen optreden.

2. Dezelfde regel is van toepassing op de storting, welke tot dekking der gerechtskosten van eisers of tussenkomende partijen mocht worden gevorderd.

3. De veroordelingen in de kosten van het geding, uitgesproken tegen de eiser of de tussenkomende partij, die hetzij krachtens de voorafgaande leden van dit artikel, hetzij krachtens de wet van het land waar het geding is aangelegd, vrijgesteld is van de zekerheidstelling, het depôt of de storting, worden ingevolge een langs diplomatieke weg gedaan verzoek, kosteloos uitvoerbaar verklaard door de bevoegde autoriteit op het grondgebied van ieder der andere Verdragsluitende Partijen.

HOOFDSTUK IV.

Uitoefening van op winst gerichte activiteit.

Artikel 10.

Iedere Verdragsluitende Partij machtigt onderdanen van de andere Partijen tot het op haar grondgebied uitoefenen van op winst gerichte activiteit op voet van gelijkheid met haar eigen onderdanen, tenzij genoemde Verdragsluitende Partij ernstig economische of sociale redenen heeft om deze machtiging niet te verlenen. Deze bepaling is van toepassing op, doch niet beperkt tot, industriële, commerciële, financiële en agrarische activiteiten, ambachten en de vrije beroepen, ongeacht het feit of de betrokken persoon voor eigen rekening werkt of in dienst is van een werkgever.

Artikel 11.

Onderdanen van een Verdragsluitende Partij aan wie door een andere Partij is toegestaan gedurende een bepaalde periode een op winst gerichte activiteit uit te oefenen, mogen, gedurende die periode, niet worden onderworpen aan beperkingen waarin op het ogenblik waarop de machtiging aan hen werd verleend niet was voorzien, tenzij zodanige beperkingen onder gelijke omstandigheden eveneens van toepassing zijn op onderdanen van die andere Partij.

Artikel 12.

1. Onderdanen van een Verdragsluitende Partij die rechtmatig op het grondgebied van enige andere Partij wonen, zijn, zonder te worden onderworpen aan de in artikel 10 van dit Verdrag bedoelde beperkingen, gemachtigd enigerlei op winst gerichte activiteit uit te oefenen op voet van gelijkheid met onderdanen van de andere Partij, mits zij voldoen aan een van de hiernavolgende voorwaarden.

(a) zij moeten op dat grondgebied gedurende een ononderbroken tijdvak van vijf jaar rechtmatig op een winst gerichte activiteit hebben uitgeoefend;

(b) zij moeten gedurende een ononderbroken tijdvak van tien jaar rechtmatig op dat grondgebied hebben gewoond;

(c) zij moeten toestemming hebben gekregen duurzaam op dat grondgebied te verblijven.

Iedere Verdragsluitende Partij kan, op het ogenblik van ondertekening of van nederlegging van zijn akte van bekrachtiging van dit Verdrag, verklaren dat zij een of twee van bovenstaande voorwaarden niet aanvaardt.

2. Zij kan tevens, overeenkomstig bovenstaande procedure het in lid 1 (a) van dit artikel bepaalde tijdvak uitbreiden tot ten hoogste tien jaar met dien verstande dat na afloop van het eerste tijdvak van vijf jaar verlenging van de machtiging in geen geval kan worden geweigerd ten aanzien van de tot op dat ogenblik uitgeoefende activiteit. Een dergelijke verlenging mag eveneens niet afhankelijk worden gesteld van enige verandering van die activiteit. Zij kan tevens verklaren, dat zij niet in alle gevallen automatisch het recht zal verlenen van een dienstbetrekking over te gaan tot het uitoefenen van een zelfstandige activiteit.

Artikel 13.

Iedere Verdragsluitende Partij kan aan haar eigen onderdanen de uitoefening voorbehouden van openbare ambten of activiteiten welke verband houden met nationale veiligheid of verdediging, dan wel de uitoefening van deze activiteiten door vreemdelingen aan speciale voorwaarden onderwerpen.

Article 14.

1. Indépendamment des matières visées à l'article 13 de la présente Convention,

(a) toute Partie Contractante qui aurait réservé à ses nationaux certaines activités, en aurait réglementé l'exercice par les étrangers, y compris même les ressortissants des autres Parties, ou en aurait subordonné l'exercice à la réciprocité, notifiera au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, au moment de la signature de la présente Convention, une liste de ces restrictions, en indiquant les dispositions de droit interne qui les ont instituées; le Secrétaire Général communiquera ces listes aux autres signataires;

(b) les Parties Contractantes ne pourront, après l'entrée en vigueur de la présente Convention à leur égard, introduire de nouvelles restrictions à l'exercice des activités de caractère lucratif par les ressortissants des autres Parties, que si elles se voient dans la nécessité de le faire pour des raisons impérieuses de caractère économique ou social; elles devront, dans ce cas, tenir le Secrétaire Général pleinement informé des mesures prises, des dispositions de droit interne y relatives et des motifs qui les ont dictées; le Secrétaire Général en donnera communication aux autres Parties.

2. Chaque Partie Contractante s'efforcera, en faveur des ressortissants des autres Parties:

— de réduire la liste des activités réservées à ses nationaux ou dont l'exercice par des ressortissants étrangers est réglementé ou subordonné à la réciprocité; elle notifiera ces modifications au Secrétaire Général qui en donnera communication aux autres Parties;

— de consentir, dans la mesure prévue par sa législation, des dérogations individuelles aux dispositions en vigueur.

Article 15.

L'exercice par les ressortissants d'une Partie Contractante sur le territoire d'une autre Partie d'une activité pour laquelle les ressortissants de cette Partie doivent posséder des titres professionnels ou techniques, ou fournir des garanties, sera subordonné à la production des mêmes garanties, à la possession des mêmes titres ou d'autres reconnus comme équivalents par l'autorité nationale compétente.

Toutefois, les ressortissants des Parties Contractantes qui exercent régulièrement leur profession sur le territoire de l'une d'elles, pourront être appelés sur le territoire de toute Partie par un de leurs confrères, afin de lui prêter assistance dans un cas particulier.

Article 16.

Les voyageurs de commerce, ressortissants de l'une des Parties Contractantes, qui sont au service d'une entreprise ayant son centre principal d'activité sur le territoire de l'une des Parties, n'ont besoin d'aucune autorisation pour exercer leur activité sur le territoire d'une autre Partie, à condition de ne pas y séjourner plus de deux mois par semestre.

Article 17.

1. Les ressortissants des Parties Contractantes bénéficieront, sur le territoire des autres Parties Contractantes, d'un traitement non moins favorable que les nationaux, en ce qui concerne toute réglementation par l'autorité publique des rémunérations ainsi que des conditions de travail en général.

2. Les dispositions du présent chapitre ne peuvent être interprétées comme obligeant les Parties Contractantes à accorder sur leur territoire, aux ressortissants des autres Parties, un traitement plus favorable, en ce qui concerne l'exercice d'activités lucratives, que celui qu'elles accordent à leurs nationaux.

CHAPITRE V.

Droits particuliers.

Article 18.

Aucune Partie Contractante ne peut interdire aux ressortissants, des autres Parties, ayant exercé régulièrement sur son territoire, depuis cinq ans au moins, une activité appropriée, de participer comme électeurs, dans les mêmes conditions que les nationaux, aux élections au sein des organismes de caractère économique ou professionnel, tels que les Chambres de Commerce, d'Agriculture et de Métiers, sous réserve

Artikel 14.

1. Afgezien van de in artikel 13 van dit Verdrag genoemde onderwerpen

(a) dient iedere Verdragsluitende Partij die bepaalde activiteiten aan haar eigen onderdanen heeft voorbehouden of de uitoefening van die activiteiten door vreemdelingen — waaronder begrepen onderdanen van de andere Partijen — afhankelijk heeft gesteld van bepalingen of van wederkerigheid, op het ogenblik van ondertekening van dit Verdrag aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa een lijst van deze beperkingen over te leggen waarop wordt aangegeven, op welke bepalingen van haar nationale wetgeving zodanige beperkingen zijn gebaseerd. De Secretaris-Generaal zendt deze lijsten door aan de andere ondertekenende Regeringen;

(b) voert, nadat dit Verdrag ten aanzien van enige Verdragsluitende Partij in werking is getreden, die Partij geen nieuwe beperkingen in ten aanzien van de uitoefening van op winst gerichte activiteit door onderdanen van de andere Partijen, tenzij zij zich daartoe verplicht ziet uit hoofde van dwingende redenen van de economische of sociale aard. In dat geval houdt zij de Secretaris-Generaal volledig op de hoogte van de genomen maatregelen. De Secretaris-Generaal deelt deze inlichtingen aan de andere Partijen mede.

2. Iedere Verdragsluitende Partij tracht, ten gunste van de onderdanen van de andere Partijen:

— de lijst van activiteiten welke aan haar eigen onderdanen zijn voorbehouden of waarvan de uitoefening door vreemdelingen afhankelijk is gesteld van bepalingen of van wederkerigheid, te verminderen; zij doet van iedere zodanige wijziging mededeling aan de Secretaris-Generaal, die ze aan de andere Partijen mededeelt;

— in individuele gevallen vrijstelling van de van kracht zijnde bepalingen toe te staan, voor zover haar wetten daarin voorzien.

Artikel 15.

De uitoefening door onderdanen van een Verdragsluitende Partij op het grondgebied van een andere Partij van een activiteit waarvoor onderdanen van die andere Partij een bewijs van vak- of technische bekwaamheid moeten bezitten of waarborgen moeten verstrekken, wordt afhankelijk gesteld van het verstrekken van dezelfde waarborgen of het bezit van dezelfde bewijzen van bekwaamheid of andere welke, volgens het oordeel van de bevoegde nationale autoriteit, daaraan gelijkwaardig zijn.

Onderdanen van de Verdragsluitende Partijen die rechtmatig hun beroep uitoefenen op het grondgebied van een Partij kunnen echter door een van hun collega's naar het grondgebied van een andere Partij worden geroepen ten einde in een bepaald geval bijstand te verlenen.

Artikel 16.

Handelsreizigers die onderdanen zijn van een Verdragsluitende Partij en in dienst zijn van een onderneming wier voornaamste centrum van werkzaamheden ligt op het grondgebied van een Verdragsluitende Partij, hebben geen enkele machiging nodig ten einde hun beroep op het grondgebied van een andere Partij uit te oefenen mits zij daar per half jaar niet langer dan twee maanden verblijven.

Artikel 17.

1. Onderdanen van een Verdragsluitende Partij genieten op het grondgebied van een andere Partij ten aanzien van wettelijk door een openbare instantie vastgestelde regelingen inzake lonen en arbeidsvoorwaarden in het algemeen, een behandeling welke niet minder gunstig is dan die welke wordt genoten door onderdanen van die andere Partij.

2. De bepalingen van dit Hoofdstuk worden niet zo uitgelegd, dat zij een Verdragsluitende Partij verplichten op haar grondgebied aan onderdanen van een andere Partij ten aanzien van de uitoefening van op winst gerichte activiteit een behandeling toe te kennen welke gunstiger is dan die welke wordt toegekend aan haar eigen onderdanen.

HOOFDSTUK V.

Individuele rechten.

Artikel 18.

Een Verdragsluitende Partij mag onderdanen van een andere Partij, die tenminste vijf jaar op het grondgebied van eerstgenoemde Partij rechtmatig een daarvoor geëigend beroep hebben uitgeoefend, niet verbieden onder dezelfde voorwaarden als haar eigen onderdanen in de hoedanigheid van kiesman deel te nemen aan verkiezingen welke worden gehouden door economische of beroepslichamen of -organisaties, zoals

des décisions que pourront prendre à ce sujet lesdits organismes ou organisations dans les limites de leur compétence.

Article 19.

Les ressortissants des Parties Contractantes sont admis, sans autres restrictions que celles qui sont applicables aux nationaux, à l'exercice, sur le territoire des autres Parties, des fonctions d'arbitre, dans les arbitrages où le choix des arbitres est laissé entièrement aux particuliers.

Article 20.

Dans la mesure où l'accès à l'enseignement relève de la compétence de l'Etat, les ressortissants d'âge scolaire de toute Partie Contractante, résidant régulièrement sur le territoire d'une autre Partie, seront admis, sur un pied d'égalité complète avec les nationaux, à recevoir l'enseignement primaire et secondaire ainsi que l'enseignement technique et professionnel. L'extension de cette disposition à l'octroi de bourses d'études demeure réservée à l'appréciation de chacune des Parties Contractantes. Les dits ressortissants seront assujettis à l'obligation scolaire, si la législation nationale l'institue pour les nationaux.

CHAPITRE VI.

Régime fiscal, prestations civiles obligatoires, expropriation ou nationalisation.

Article 21.

1. Sous réserve des dispositions concernant la double imposition contenues dans des accords conclus ou à conclure, les ressortissants des Parties Contractantes ne seront pas assujettis sur le territoire des autres Parties à des droits, taxes, impôts ou contributions, sous quelque dénomination que ce soit, autres, plus élevés ou plus onéreux, que ceux qui sont exigés des nationaux qui se trouvent dans une situation analogue. Ils bénéficieront notamment des réductions ou exemptions d'impôts ou taxes et des dégrèvements à la base, y compris les déductions accordées pour charges de famille.

2. Les Parties Contractantes ne percevront sur les ressortissants des autres Parties aucune taxe de séjour qui ne serait pas exigée des nationaux. Cette disposition ne fait pas obstacle à la perception le cas échéant des taxes afférentes à l'accomplissement des formalités administratives telles que les taxes relatives à la délivrance des permis et autorisations requis des étrangers. Toutefois, ces taxes ne devront pas être supérieures aux dépenses entraînées par ces formalités.

Article 22.

Les ressortissants des Parties Contractantes ne peuvent, en aucun cas, être soumis, sur le territoire des autres Parties, à des prestations civiles; soit de nature personnelle, soit de nature patrimoniale, autres ou plus onéreuses que celles requises des nationaux dans les mêmes conditions.

Article 23.

Sans préjudice des dispositions de l'article 1er du Protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales, les ressortissants des Parties Contractantes, en cas d'expropriation ou de nationalisation de leurs biens par une autre Partie, auront droit à un traitement au moins aussi favorable que les nationaux.

CHAPITRE VII.

Comité permanent.

Article 24.

1. Il sera constitué, dans l'année qui suivra la date d'entrée en vigueur de la présente Convention, un Comité Permanent. Ce Comité fera toutes propositions tendant à améliorer les conditions d'application de la Convention et, le cas échéant, à en réviser ou à en compléter les dispositions.

Kamers van Koophandel of Landbouwverenigingen of Beroepsbonden, met inachtneming van de beslissingen welke zulke lichamen of organisaties in dit opzicht binnen de grenzen van hun bevoegdheid kunnen nemen.

Artikel 19.

Het is onderdanen van een Verdragsluitende Partij op het grondgebied van een andere Partij toegestaan, zonder enige andere beperkingen dan die welke van toepassing zijn op onderdanen van laatstgenoemde Partij, als scheidsman op te treden in scheidsrechterlijke procedures waarin de keuze van de scheidsmannen geheel aan de betrokken partijen is overgelaten.

Artikel 20.

Voor zover de toelating tot het onderwijs is overgelaten aan de bevoegdheid van de Staat, worden onderdanen van iedere Verdragsluitende Partij, die de schoolgaande leeftijd hebben en rechtmatig op het grondgebied van enige andere Partij wonen, onder dezelfde voorwaarden als onderdanen van laatstgenoemde Partij toegelaten tot instellingen voor lager en middelbaar onderwijs en technisch vakonderwijs. De toepassing van deze bepaling op het verstrekken van studiebeurzen wordt aan de beslissing van ieder der Partijen overgelaten. Voor onderdanen van schoolgaande leeftijd die op het grondgebied van een andere Verdragsluitende Partij wonen bestaat leerplicht indien er ook leerplicht bestaat voor onderdanen van laatstgenoemde Partij.

HOOFDSTUK VI.

Belastingheffing, Burgerlijke dienstplicht, Onteigening, Nationalisatie.

Artikel 21.

1. Onder voorbehoud van de bepalingen inzake dubbele belasting vervat in reeds gesloten of nog te sluiten overeenkomsten, worden onderdanen van een Verdragsluitende Partij op het grondgebied van een andere Verdragsluitende Partij niet onderworpen aan andere hogere of drukkender rechten, heffingen, belastingen of bijdragen, hoe ook genaamd, dan die welke onder soortgelijke omstandigheden van onderdanen van laatstgenoemde partij worden gevorderd; zij hebben in het bijzonder recht op verminderingen of vrijstellingen van belastingen of heffingen en op alle aftrekken met inbegrip van aftrekken voor gezinsleden.

2. Een Verdragsluitende Partij legt aan onderdanen van een andere Partij geen verblijfsbelasting op welke niet van haar eigen onderdanen wordt geëist. Deze bepaling verhindert echter niet dat in daarvoor in aanmerking komende gevallen heffingen worden gevorderd welke verband houden met administratieve formaliteiten zoals de afgifte van vergunningen en machtigingen welke bezit voor vreemdelingen is vereist, met dien verstande echter dat die heffingen niet hoger mogen zijn dan de aan zodanige formaliteiten verbonden kosten.

Artikel 22.

Onderdanen van een Verdragsluitende Partij kunnen in geen geval worden verplicht op het grondgebied van een andere Partij andere of drukkender burgerlijke diensten te verrichten — hetzij van persoonlijke hetzij van vermogensrechtelijke aard — dan die welke worden geëist van onderdanen van laatstgenoemde Partij.

Artikel 23.

Onverminderd de bepalingen van artikel 1 van het Protocol bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, hebben onderdanen van iedere Verdragsluitende Partij, in het geval van onteigening of nationalisatie van hun eigendom door een andere Partij, recht op een behandeling die tenminste even gunstig is als de behandeling van onderdanen van die andere Partij.

HOOFDSTUK VII.

Permanente Commissie.

Artikel 24.

1. Binnen een jaar na de inwerkingtreding van dit Verdrag wordt een Permanente Commissie ingesteld. Deze Commissie doet alle voorstellen welke erop zijn gericht de tenuitvoerlegging van het Verdrag in de praktijk te verbeteren en, indien zulks noodzakelijk is, zijn bepalingen te wijzigen of aan te vullen.

2. Le Comité s'efforcera, en cas de divergence de vues sur l'interprétation ou l'application des dispositions de l'article 6, paragraphe 1 (b) et de l'article 14, paragraphe 1 (b) de la présente Convention, de concilier les Parties à la demande de l'une d'entre elles.

3. Le Comité fera publier un rapport périodique contenant tous les renseignements relatifs à l'état de la législation et de la réglementation en vigueur sur le territoire des Parties et se rapportant aux matières visées par la présente Convention.

4. Tout Membre du Conseil de l'Europe ayant ratifié la présente Convention désignera un représentant à ce Comité. Tout autre Membre du Conseil pourra s'y faire représenter par un observateur ayant voix consultative.

5. Le Comité est convoqué par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Sa première session aura lieu dans les trois mois de sa constitution. Les sessions ultérieures auront lieu au moins une fois tous les deux ans. Le Comité pourra être également convoqué aussi souvent que le Comité des Ministres du Conseil le jugera nécessaire. Le délai de deux ans ne commencera à courir qu'à la date de la clôture de la dernière session.

6. Les avis ou recommandations du Comité Permanent sont soumis au Comité des Ministres.

7. Le Comité Permanent établit son règlement intérieur.

CHAPITRE VIII.

Dispositions générales.

Article 25.

Les dispositions de la présente Convention ne portent pas atteinte aux dispositions des législations nationales, des traités, conventions ou accords bilatéraux ou multilatéraux qui sont ou entreront en vigueur, en vertu desquels un traitement plus favorable serait accordé aux ressortissants d'une ou de plusieurs autres Parties Contractantes.

Article 26.

1. Tout Membre du Conseil de l'Europe peut, au moment de la signature de la présente Convention ou du dépôt de son instrument de ratification, formuler une réserve au sujet d'une disposition particulière de la Convention, dans la mesure où une loi, alors en vigueur sur son territoire, n'est pas conforme à cette disposition. Les réserves de caractère général ne sont pas autorisées aux termes du présent article.

2. Toute réserve émise conformément au présent article comporte un bref exposé de la loi en cause.

3. Tout Membre du Conseil qui fait une réserve en vertu du présent article, la retirera aussitôt que les circonstances le permettront. Le retrait des réserves sera fait par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil; cette notification prendra effet à la date de sa réception. Le Secrétaire Général en communiquera le texte à tous les signataires de la Convention.

Article 27.

Une Partie Contractante qui, en vertu de l'article 26 de la présente Convention, a formulé une réserve au sujet d'une disposition particulière de la Convention, ne pourra prétendre à l'application de cette disposition par une autre Partie que dans la mesure où elle l'aurait elle-même acceptée.

Article 28.

1. En cas de guerre ou en cas d'autre danger public menaçant la vie de la nation, toute Partie Contractante peut prendre des mesures dérogeant aux obligations prévues par la présente Convention, dans la stricte mesure où la situation l'exige et à la condition que ces mesures ne soient pas en contradiction avec les autres obligations découlant du droit international.

2. Toute Partie Contractante qui exerce ce droit de dérogation tient le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe pleinement informé des mesures prises et des motifs qui les ont inspirées. Elle doit également informer le Secrétaire Général du Conseil de la date à laquelle ces mesures ont cessé d'être en vigueur et les dispositions de la Convention reçoivent de nouveau pleine application.

2. Indien tussen de Partijen verschil van mening mocht ontstaan ten aanzien van de uitlegging of toepassing van de bepalingen van artikel 6, lid 1 (b) en artikel 14, lid 1 (b), van dit Verdrag, tracht de Commissie, op verzoek van de betrokken Partijen, een zodanig geschil te regelen.

3. De Commissie doet en periodiek verslag verschijnen dat alle inlichtingen bevat inzake de wetten en regelingen welke op het grondgebied van de Partijen van kracht zijn ten aanzien van in dit Verdrag geregelde zaken.

4. Ieder Lid van de Raad van Europa dat dit Verdrag heeft bekrachtigd, benoemt een vertegenwoordiger bij deze Commissie. Ieder ander Lid van de Raad kan zich doen vertegenwoordigen door een waarnemer met raadgevende stem.

5. De Commissie wordt bijeengeroepen door de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

De eerste zitting vindt plaats binnen drie maanden na de datum van instelling. Daarna worden de zittingen tenminste eenmaal per twee jaar gehouden. De Commissie kan ook worden bijeengeroepen wanneer het Comité van Ministers van de Raad dit noodzakelijk acht. Het tijdvak van twee jaar wordt gerekend van de datum van het einde van de laatste zitting af.

6. Meningingen of aanbevelingen van de Permanente Commissie worden voorgelegd aan het Comité van Ministers.

7. De Permanente Commissie stelt haar eigen huishoudelijk reglement op.

HOOFDSTUK XIII.

Algemene Bepalingen.

Artikel 25.

De bepalingen van dit Verdrag laten onverlet de bepalingen van de nationale wetgevingen, bilaterale of multilaterale verdragen of overeenkomsten welke van kracht zijn of van kracht kunnen worden en krachtens welke een gunstiger behandeling zou worden toegekend aan onderdanen van een of meer andere Verdragsluitende Partijen.

Artikel 26.

Ieder Lid van de Raad van Europa kan, op het ogenblik waarop het dit Verdrag ondertekent of waarop het zijn akte van bekrachtiging nederlegt, een voorbehoud maken ten aanzien van enigerlei afzonderlijke bepaling van het Verdrag voor zover een op dat ogenblik op zijn grondgebied van kracht zijnde wet niet in overeenstemming is met bedoelde bepaling. Voorbehouden van algemene aard zijn krachtens de bepalingen van dit artikel niet toegestaan.

2. Ieder krachtens de bepalingen van dit artikel gemaakt voorbehoud bevat een korte vermelding van de betrokken wet.

3. Ieder Lid van de Raad dat krachtens de bepalingen van dit artikel een voorbehoud maakt, trekt dit voorbehoud in zodra de omstandigheden dit veroorloven. Een zodanige intrekking geschiedt door middel van een aan de Secretaris-Generaal van de Raad gericht mededeling en wordt van kracht op de datum van ontvangst van een zodanige mededeling. De Secretaris-Generaal doet aan alle Regeringen die dit Verdrag ondertekenen, de tekst van deze mededeling toekomen.

Artikel 27.

Een Verdragsluitende Partij die in overeenstemming met de bepalingen van artikel 26 van dit Verdrag een voorbehoud heeft gemaakt ten aanzien van een afzonderlijke bepaling van het Verdrag, kan niet eisen dat bedoelde bepaling door een andere Partij wordt toegepast, behalve voor zover zij zelf de bepaling heeft aanvaard.

Artikel 28.

1. In tijd van oorlog of in geval van een andere algemene noodtoestand welke het bestaan van de natie bedreigt, kan iedere Verdragsluitende Partij maatregelen nemen welke afwijken van haar verplichtingen krachtens dit Verdrag in de mate waarin de toestand zulks absoluut vereist en onder voorbehoud dat zulke maatregelen niet in strijd zijn met haar andere verplichtingen krachtens het internationale recht.

2. Iedere Verdragsluitende Partij die gebruik maakt van dit recht om af te wijken van haar verplichtingen krachtens dit Verdrag, houdt de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa volledig op de hoogte van de maatregelen welke zij heeft genomen en de daaraan ten grondslag liggende redenen. Zij deelt de Secretaris-Generaal van de Raad ook mede, wanneer zulke maatregelen niet langer van kracht zijn en de bepalingen van het Verdrag wederom volledig worden toegepast.

CHAPITRE IX.

Domaine d'application de la convention.

Article 29.

1. La présente Convention s'applique aux territoires métropolitains des Parties Contractantes.

2. Tout Membre du Conseil peut, au moment de la signature ou de la ratification de la présente Convention, ou à tout autre moment par la suite, déclarer, par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, que la présente Convention s'appliquera à celui ou à ceux des territoires désignés dans ladite déclaration et dont il assure les relations internationales.

3. Toute déclaration faite en vertu du paragraphe précédent pourra être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, aux conditions prévues par l'article 33 de la présente Convention.

4. Le Secrétaire Général communiquera aux autres Membres du Conseil toute déclaration qui lui aura été notifiée en vertu du paragraphe 2 ou du paragraphe 3 du présent article.

Article 30.

1. Sont considérées comme ressortissantes aux termes de la présente Convention les personnes physiques possédant la nationalité d'une des Parties Contractantes.

2. Aucune Partie Contractante ne sera tenue d'accorder le bénéfice de la présente Convention aux ressortissants d'une autre Partie Contractante qui ont leur résidence habituelle sur un territoire non métropolitain de cette Partie auquel la Convention n'est pas applicable.

CHAPITRE X.

Règlement des différends.

Article 31.

1. Les différends qui pourraient s'élever entre les Parties Contractantes au sujet de l'interprétation ou de l'application de la présente Convention seront soumis à la Cour Internationale de Justice par voie de compromis ou de requête d'une des parties au différend, à moins que celles-ci ne conviennent d'un autre mode de règlement pacifique.

2. Après l'entrée en vigueur de la Convention européenne sur le Règlement pacifique des Différends, les Parties à cette Convention en appliqueront les dispositions qui les lient à tous les différends qui pourraient s'élever entre elles relativement à la présente Convention.

3. Tout différend, soumis à une procédure prévue aux paragraphes précédents, sera immédiatement porté par les parties intéressées à la connaissance du Secrétaire Général du Conseil de l'Europe qui avertira, sans délai, les autres Parties Contractantes.

4. Si une partie à un litige ne satisfait pas aux obligations qui lui incombent en vertu d'un arrêt de la Cour Internationale de Justice ou de la sentence d'un tribunal arbitral, l'autre partie pourra recourir au Comité des Ministres du Conseil de l'Europe et celui-ci, s'il le juge nécessaire, pourra, par un vote à la majorité des deux tiers des représentants ayant le droit de siéger au Comité, faire des recommandations en vue d'assurer l'exécution de l'arrêt ou de la sentence.

CHAPITRE XI.

Dispositions finales.

Article 32.

Le Protocole annexé à la présente Convention fait partie intégrante de celle-ci.

HOOFDSTUK IX.

Werkingssfeer van het Verdrag.

Artikel 29.

1. Dit Verdrag is van toepassing op het grondgebied van het moederland van de Verdragsluitende Partijen.

2. Ieder lid van de Raad kan, op het ogenblik, waarop dit Verdrag ondertekent of bekrachtigt of op ieder later tijdstip, door middel van een aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa gerichte mededeling verklaren, dat dit Verdrag van toepassing is op het gebied of de gebieden welke in bedoelde verklaring worden genoemd en voor welks of welke internationale betrekkingen het verantwoordelijk is.

3. Iedere in overeenstemming met de bepalingen van het voorgaande lid afgelegde verklaring kan, ten aanzien van ieder in zodanige verklaring genoemd gebied, worden ingetrokken met inachtneming van de in artikel 33 van dit verdrag neergelegde voorwaarden.

4. De Secretaris-Generaal doet aan de andere Leden van de Raad mededeling van iedere in overeenstemming met lid 2 en lid 3 van dit artikel hem toegezonden verklaring.

Artikel 30.

1. In dit Verdrag betekent « onderdanen », natuurlijke personen die de nationaliteit van een van de Verdragsluitende personen die de nationaliteit van een van de Verdragsluitende Partijen bezitten.

2. Geen Verdragsluitende Partij is verplicht de voordelen van dit Verdrag toe te kennen aan onderdanen van een andere Verdragsluitende Partij die hun gewoon verblijf hebben in een gebied van die andere Partij dat niet het moederland is en waarop dit Verdrag niet van toepassing is.

HOOFDSTUK X.

Beslechting van geschillen.

Artikel 31.

1. Ieder geschil dat tussen de Verdragsluitende Partijen zou kunnen rijzen ten aanzien van de uitlegging of toepassing van dit Verdrag wordt, ingevolge speciale overeenstemming of op aanvraag van een der bij het geschil betrokken partijen, voorgelegd aan het Internationale Gerechtshof, tenzij partijen overeenstemming bereiken over een andere wijze van vreedzame beslechting.

2. Na de inwerkingtreding van het Europees Verdrag voor de vreedzame beslechting van geschillen, zullen Partijen bij dat Verdrag die bepalingen ervan welke voor hen bindend zijn toepassen op alle geschillen welke tussen hen zouden kunnen rijzen ten aanzien van dit Verdrag.

3. Ieder geschil dat aan een in de voorgaande leden bedoelde procedure is onderworpen, wordt door de betrokken partijen onmiddellijk ter kennis gebracht van de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa, die hiervan onverwijld mededeling doet aan de andere Verdragsluitende Partijen.

4. Indien een van de partijen bij een geschil niet aan haar verplichtingen welke zijn vervat in een beslissing van het Internationale Gerechtshof of een uitspraak van een scheidsrechterlijk tribunaal, voldoet, kan de andere partij zich wenden tot het Comité van Ministers van de Raad van Europa. Dit Comité kan, indien het zulks noodzakelijk acht, met een meerderheid van twee derden der vertegenwoordigers welke gerechtigd zijn zitting te hebben in het Comité, aanbevelingen doen teneinde de tenuitvoerlegging van bedoelde beslissing of uitspraak te verzekeren.

HOOFDSTUK XI.

Slotbepalingen.

Artikel 32.

Het aan dit Verdrag gehechte Protocol vormt een integrerend onderdeel van het Verdrag.

Article 33.

1. Une Partie Contractante ne peut dénoncer la présente Convention qu'à l'expiration d'un délai de cinq ans à partir de la date d'entrée en vigueur de la Convention à son égard moyennant un préavis de six mois, donné par une notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, qui en informe les autres Parties. Toute Partie qui ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue ci-dessus restera liée pour une nouvelle période de deux ans et ainsi de suite jusqu'à la dénonciation de la Convention par un préavis de six mois avant l'expiration de chacune de ces périodes.

2. La dénonciation ne peut avoir pour effet de délier la Partie Contractante intéressée des obligations contenues dans la présente Convention en ce qui concerne tout fait qui aurait été accompli par elle antérieurement à la date à laquelle la dénonciation produit effet.

3. Sous la même réserve cesserait d'être Partie à la présente Convention toute Partie Contractante qui cesserait d'être Membre du Conseil de l'Europe.

Article 34.

1. La présente Convention est ouverte à la signature des Membres du Conseil de l'Europe. Elle sera ratifiée. Les instruments de ratification seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. La présente Convention entrera en vigueur à la date du dépôt du cinquième instrument de ratification.

3. Pour tout signataire qui la ratifiera ultérieurement, la Convention entrera en vigueur à la date du dépôt de son instrument de ratification.

4. Le Secrétaire Général notifiera à tous les Membres du Conseil l'entrée en vigueur de la Convention, les noms des Parties Contractantes qui l'auront ratifiée, les réserves formulées ainsi que le dépôt de tout instrument de ratification intervenu ultérieurement.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

Fait à Paris le 13 décembre 1955, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi en un seul exemplaire qui sera déposé aux archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général en communiquera des copies certifiées conformes à tous les signataires.

Pour le Gouvernement du Royaume de Belgique :

P. H. SPAAK.

Pour le Gouvernement du Royaume de Danemark :

Ernst CHRISTIANSEN.

Pour le Gouvernement de la République française :

Antoine PINAY.

Pour le Gouvernement de la République Fédérale d'Allemagne :

v. BRENTANO.

Pour le Gouvernement du Royaume de Grèce :

Spiro THEOTOKY.

Pour le Gouvernement de la République islandaise :

Kristinn GUIDMUNDSSON.

Pour le Gouvernement d'Irlande :

Artikel 33.

1. Een Verdragsluitende Partij kan dit Verdrag slechts opzeggen na verloop van een tijdvak van vijf jaar, te rekenen van de datum waarop dit Verdrag te haren opzichte in werking treedt, na het zes maanden van te voren te hebben opgezegd door middel van een schriftelijke mededeling gericht aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa, die zulks aan de andere Partijen mededeelt. Een Partij die niet op deze wijze gebruik maakt van het recht van het recht van opzegging blijft daarna gebonden voor verdere tijdvakken van twee jaar en kan dit Verdrag slechts opzeggen tegen de afloop van een zodanig tijdvak, na zes maanden van te voren schriftelijk te hebben opgezegd.

2. Opzegging kan niet tot gevolg hebben dat de Verdragsluitende Partij ontslagen wordt van uit hoofde van dit Verdrag op haar rustende verplichtingen ten aanzien van een door haar vóór de datum waarop de opzegging van kracht werd, verrichte handeling.

3. Onder dezelfde voorwaarden houdt iedere Verdragsluitende Partij die ophoudt Lid te zijn van de Raad van Europa, op Partij te zijn bij dit Verdrag.

Artikel 34.

1. Dit Verdrag staat open ter ondertekening door de Leden van de Raad van Europa. Het zal worden bekrachtigd. De akten van bekrachtiging worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

2. Dit Verdrag treedt in werking op de datum van nederlegging van de vijfde akte van bekrachtiging.

3. Ten aanzien van elke ondertekenende Regering die het Verdrag daarna bekrachtigd, treedt het in werking op de datum van de nederlegging van haar akte van bekrachtiging.

4. De Secretaris-Generaal doet aan alle Leden van de Raad mededeling van de inwerkingtreding van het Verdrag, van de namen van de Verdragsluitende Partijen die het hebben bekrachtigd, van alle voorbehouden en van elke nederlegging van een akte van bekrachtiging welke daarna plaatsvindt.

Ten blijk van waarvan de ondergetekenden, daartoe behoorlijk gevolmachtigd, dit Verdrag hebben ondertekend.

Gedaan te Parijs, de 13^e december 1955, in de Engelse en de Franse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek, in een enkel exemplaar dat zal worden nedergelegd in het archief van de Raad van Europa. De Secretaris-Generaal doet gewaarmerkte afschriften toekomen aan iedere ondertekenende Regering.

Voor de Regering van het Koninkrijk België :

Voor de Regering van het Koninkrijk Denemarken :

Voor de Regering der Franse Republiek :

Voor de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland :

Voor de Regering van het Koninkrijk Griekenland :

Voor de Regering van de IJslandse Republiek :

Voor de Regering van Ierland :

Pour le Gouvernement de la République italienne :

|

Voor de Regering van de Italiaanse Republiek :

Vittorio BADINI.

Pour le Gouvernement du Grand Duché de Luxembourg :

|

Voor de Regering van het Groot Hertogdom Luxemburg :

BECH.

Pour le Gouvernement du Royaume des Pays-Bas :

|

Voor de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden :

J. W. BEYEN.

Pour le Gouvernement du Royaume de Norvège :

|

Voor de Regering van het Koninkrijk Noorwegen :

Halvard LANGE.

Pour le Gouvernement de la Sarre :
(par application de la Résolution (55) 31 du Comité des Ministres)

|

Voor de Saarlandse Regering :
(bij toepassing van de Resolutie (55) 31 van het Comité der Ministers)

Liam COSGRAVE.

Pour le Gouvernement du Royaume de Suède :
Sous réserve de ratification avec l'assentiment
du Parlement suédois

|

Voor de Regering van het Koninkrijk Zweden :
Onder voorbehoud van bekrachtiging met de goedkeuring
van het Zweedse Parlement

K. I. WESTMAN.

Pour le Gouvernement de la République turque :

|

Voor de Regering van de Turkse Republiek :

N. MENEMENCIOLLI.

*Pour le Gouvernement du Royaume-Uni de Grande-Bretagne
et d'Irlande du Nord :*

|

*Voor de Regering van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië
en van Noord-Ierland :*

PROTOCOLE.

SECTION I.

Articles 1, 2, 3, 5, 6 paragraphe 1 al. (b), 10, 13
et 14 paragraphe 1 al. (b).

(a) Chaque Partie a le droit d'apprécier, selon des critères nationaux :

(1) « les raisons relatives à l'ordre public, à la sécurité, à la santé publique ou aux bonnes mœurs » qui peuvent s'opposer à l'entrée sur son territoire des ressortissants des autres Parties;

(2) les raisons tirées de « son état économique et social » qui pourraient s'opposer à l'octroi d'une résidence prolongée ou permanente sur son territoire aux ressortissants des autres Parties ou à l'octroi d'une autorisation d'exercer une activité lucrative;

(3) les circonstances qui constituent une menace à la sécurité de l'État ou qui portent atteinte à l'ordre public ou aux bonnes mœurs;

(4) les raisons spécifiées dans la Convention en vertu desquelles elle possède la faculté de réserver à ses nationaux l'acquisition, la possession ou la jouissance de certaines catégories de biens ou l'exercice de certains droits et activités ou de soumettre en ces matières les ressortissants des autres Parties à des conditions spéciales.

(b) Il appartient à chaque Partie d'apprécier si les raisons pouvant motiver l'expulsion revêtent un « caractère particulier de gravité ». Dans cette appréciation il sera tenu compte de la conduite qu'a eue l'intéressé pendant toute la durée de sa résidence.

(c) La faculté de limiter les droits des ressortissants des Parties Contractantes ne sera exercée que pour les motifs énumérés dans la présente Convention et dans la mesure compatible avec les engagements assumés par les Parties.

SECTION II.

Articles 1, 2, 3, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 et 20.

(a) Les prescriptions qui réglementent l'admission, le séjour et la circulation des étrangers ainsi que leur accès aux activités de caractère lucratif ne sont pas affectées par la présente Convention pour autant qu'elles ne sont pas en contradiction avec elle.

(b) Les ressortissants des Parties Contractantes sont considérés comme résidant régulièrement sur le territoire de l'une d'entre elles lorsqu'ils se sont conformés à ces prescriptions.

SECTION III.

Articles 1, 2 et 3.

(a) La notion d'« ordre public » doit être entendue dans l'acception large qui est, en général, admise dans les pays continentaux. Une Partie pourrait notamment refuser l'accès à un ressortissant d'une autre Partie pour des raisons politiques ou s'il existe des raisons de croire que ce ressortissant est dans l'incapacité de couvrir ses frais de séjour ou qu'il se propose d'occuper un emploi rétribué sans être muni des autorisations éventuellement nécessaires.

(b) Dans l'exercice des droits qui leur sont reconnus, les Parties Contractantes s'engagent à tenir compte des liens familiaux.

(c) Le droit d'expulsion ne peut être exercé que dans des cas individuels.

Les Parties Contractantes n'useront de ce droit qu'avec les ménagements impliqués par les relations particulières qui existent entre les Membres du Conseil de l'Europe. Elles tiendront compte notamment des liens familiaux et de la durée du séjour sur leur territoire de la personne intéressée.

PROTOCOL.

AFDELING I.

Artikelen 1, 2, 3, 5, 6, lid 1 (b), 10, 13 en 14, lid 1 (b).

(a) Iedere Verdragsluitende Partij heeft recht, nationale criteria aan te leggen bij de beoordeling van :

(1) « de redenen van openbare orde, nationale veiligheid, volksgezondheid of goede zeden » welke zich zouden kunnen verzetten tegen toegang van onderdanen van andere Partijen tot haar grondgebied;

(2) de « economische en sociale toestand » welke zich zou kunnen verzetten tegen toegang van onderdanen van andere Partijen voor voortgezet of duurzaam verblijf of de uitoefening van op winst gerichte activiteit op haar grondgebied;

(3) de omstandigheden welke een gevaar vormen voor de nationale veiligheid op een inbreuk op de openbare orde of goede zeden;

(4) de in het Verdrag genoemde redenen om welke een Verdragsluitende Partij de verwerving, het bezit of het gebruik van goederen, van welke soort ook, of de uitoefening van bepaalde rechten en activiteiten aan haar eigen onderdanen kan voorbehouden, of onderdanen van andere Partijen in dit opzicht aan speciale voorwaarden kan onderwerpen.

(b) Het staat aan iedere Verdragsluitende Partij te beoordelen of de redenen voor verwijdering van « bijzonder ernstige aard » zijn. Bij deze beoordeling dient het gedrag van de betrokken persoon gedurende de gehele periode van verblijf in aanmerking te worden genomen.

(c) Een Verdragsluitende Partij mag de rechten van onderdanen van andere Partijen slechts beperken op grond van de in dit Verdrag vermelde redenen en voor zover dit verenigbaar is met de door de Partijen aangegane verplichtingen.

AFDELING II.

Artikelen 1, 2, 3, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 en 20.

(a) De voorschriften welke de toegang, het verblijf en het zich verplaatsen van vreemdelingen, alsmede hun recht om op winst gerichte activiteit uit te oefenen regelen worden door dit Verdrag niet aangetast voor zover ze er niet mede in strijd zijn.

(b) Onderdanen van een Verdragsluitende Partij worden geacht rechtmatig op het grondgebied van een andere Partij te wonen indien zij aan de onder (a) bedoelde voorschriften hebben voldaan.

AFDELING III.

Artikelen 1, 2 en 3.

(a) Het begrip « openbare orde » dient te worden opgevat in de ruime betekenis die daaraan in de landen van het vasteland van Europa algemeen wordt gegeven. Een Verdragsluitende partij kan een onderdaan van een andere Partij bijvoorbeeld toegang weigeren om politieke redenen, of indien er gronden zijn om aan te nemen dat hij niet in staat is de kosten van zijn verblijf te betalen of dat hij van plan is zonder de nodige vergunningen op winst gerichte activiteit uit te oefenen.

(b) Bij de uitoefening van hun erkende rechten, nemen de Verdragsluitende Partijen op zich rekening te houden met familiebanden.

(c) Het recht van verwijdering kan slechts in individuele gevallen worden uitgeoefend.

De Verdragsluitende Partijen hanteren dit recht met die omzichtigheid welke de bijzondere banden welke tussen de Leden van de Raad van Europa bestaan met zich brengen. Zij houden in het bijzonder rekening met de familiebanden en de duur van het verblijf van de betrokken persoon op hun grondgebied.

SECTION IV.

Articles 8 et 9.

Les dispositions des articles 8 et 9 de la présente Convention n'affectent en rien les engagements résultant des dispositions de la Convention de La Haye relative à la procédure civile.

SECTION V.

Articles 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 et 17.

(a) Les dispositions des articles 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 et 17 de la présente Convention sont applicables sous réserve des conditions relatives à l'entrée et à la résidence prévues par les articles 1 et 2.

(b) Le conjoint et les enfants à charge des ressortissants de l'une des Parties Contractantes résidant régulièrement sur le territoire d'une autre Partie, qui ont été autorisés à les accompagner ou à les rejoindre, seront, autant que possible, admis à y occuper un emploi, dans les conditions prévues par la présente Convention.

(c) Ne pourront se prévaloir des dispositions de l'article 12 de la présente Convention les ressortissants d'une Partie Contractante qui résident sur le territoire d'une autre Partie en vertu de statuts spéciaux ou qui exercent une activité lucrative en vertu de règles ou accords spéciaux tels que les membres ou le personnel non recruté sur place de missions diplomatiques et consulaires, les agents des organisations internationales, les stagiaires, les apprentis, les étudiants, les personnes employées en vue de parfaire leur formation professionnelle, ainsi que les membres de l'équipage des navires et des aéronefs.

(d) Les Parties Contractantes aux termes de l'article 16 de la présente Convention s'interdisent d'assimiler, dans leur législation ou règlements intérieurs, la profession de voyageur de commerce à une industrie ambulante ou au colportage.

(e) Il est entendu que l'article 16 s'applique uniquement aux voyageurs de commerce placés sous les ordres d'une entreprise située hors du pays d'accueil et rémunérés exclusivement par celle-ci.

(f) Les dispositions de l'article 17, paragraphe 1, de la présente Convention ne s'appliquent pas au cas particulier des stagiaires en ce qui concerne les rémunérations.

SECTION VI.

Articles 2, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 et 25.

(a) Il est spécifié que la Convention n'est pas applicable à la propriété industrielle, littéraire et artistique, et des nouveautés végétales, ces matières restant réservées aux conventions internationales ou à tous autres accords internationaux y relatifs, qui sont ou entreront en vigueur.

(b) Dans leurs relations mutuelles, celles des Parties Contractantes à la présente Convention qui sont ou seront liées par les décisions du Conseil de l'Organisation Européenne de Coopération Economique, régissant l'emploi des ressortissants des pays membres de cette Organisation, appliqueront, quant à l'exercice des activités salariées, celles des dispositions qui sont plus favorables aux salariés. Elles se conformeront pour l'application des dispositions des articles 2, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 et 17 de la présente Convention, ainsi que pour l'appréciation des raisons de caractère économique ou social mentionnées aux articles 10 et 14, à l'esprit et à la lettre des décisions susmentionnées pour autant que celles-ci sont plus favorables aux salariés.

SECTION VII.

Article 26, paragraphe 1.

Les Parties Contractantes ne feront usage du droit qui leur est conféré que dans la mesure où elles estimeront que des dispositions essentielles de leur législation interne l'exigent.

AFDELING IV.

Artikelen 8 en 9.

De artikelen 8 en 9 van dit Verdrag tasten op geen enkele wijze de verplichtingen aan welke zijn aangegaan krachtens de bepalingen van het te 's-Gravenhage gesloten Verdrag betreffende de burgerlijke rechtsvordering.

AFDELING V.

Artikelen 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 en 17.

(a) De bepalingen van de artikelen 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 en 17 van dit Verdrag worden toegepast met inachtneming van de in de artikelen 1 en 2 neergelegde voorwaarden met betrekking tot toegang en wonen.

(b) Aan de echtgenoot of echtgenote van rechtmatig op het grondgebied van een Verdragsluitende Partij wonende onderdanen van een andere Verdragsluitende Partij — alsmede ten laste van die onderdanen komende kinderen — die toestemming hebben gekregen hen te vergezellen of zich wederom bij hen te voegen, zal het voor zover mogelijk worden toegestaan op dat gebied een dienstbetrekking te aanvaarden in overeenstemming met de in dit Verdrag neergelegde voorwaarden.

(c) De bepalingen van artikel 12 van dit Verdrag zijn niet van toepassing op onderdanen van een Verdragsluitende Partij die op het grondgebied van een andere Partij wonen ingevolge een speciale regeling of die aldaar op winst gerichte activiteit ingevolge speciale regelingen of overeenkomsten uitoefenen, zoals leden of personeel van diplomatieke of consulaire missies die niet ter plaatse zijn aangeworven, leden van de staf van internationale organisaties, stagiaires, volontairs, studenten en personen die een dienstbetrekking hebben aanvaard met het oogmerk hun vakopleiding te voltooien, bemanningen van schepen en luchtvaartuigen.

(d) Ten aanzien van de toepassing van artikel 16 van het Verdrag stellen de Verdragsluitende Partijen, in hun nationale wetgeving of regelingen, het beroep van handelsreiziger niet gelijk aan het beroep van reizend handelaar of venter.

(e) Het is welverstaan, dat artikel 16 alleen van toepassing is op handelsreizigers die optreden op aanwijzingen van een onderneming welke buiten het grondgebied van het land van ontvangst is gevestigd en die uitsluitend door die onderneming worden betaald.

(f) Artikel 17, lid 1, van dit Verdrag is niet van toepassing op het speciale geval van stagiaires ten aanzien van hun betaling.

AFDELING VI.

Artikelen 2, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 en 25.

(a) Het is welverstaan, dat dit Verdrag niet van toepassing is op industriële eigendom, auteursrecht en kwakersrechten, daar de regeling van deze onderwerpen is voorbehouden aan de daarop betrekking hebbende internationale verdragen of andere internationale overeenkomsten welke reeds in werking zijn getreden of nog in werking zullen treden.

(b) Die Verdragsluitende Partijen bij dit Verdrag die nu reeds gebonden zijn of nog gebonden zullen worden door de beslissingen van de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking welke betrekking hebben op het in dienst nemen of hebben van onderdanen van de Regeringen die Lid van deze Organisatie zijn passen in hun onderlinge betrekkingen en ten aanzien van het vervullen van dienstbetrekkingen, de bepalingen van dit Verdrag of van bedoelde beslissingen toe, al naar gelang welke bepalingen een meer gunstige behandeling toekennen aan personen in dienstbetrekking. Bij de toepassing van de bepalingen van de artikelen 2, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 en 17 van dit Verdrag en bij de beoordeling van de in de artikelen 10 en 14 genoemde redenen van economische en sociale aard, houden zij zich aan de geest en de letter van genoemde beslissingen voor zover laatstgenoemde gunstiger voor personen in dienstbetrekking zijn dan de bepalingen van dit Verdrag.

AFDELING VII.

Artikel 26, lid 1.

De Verdragsluitende Partijen maken van hun recht tot het maken van voorbehouden slechts gebruik voor zover zij van oordeel zijn dat bepalingen van hun nationale wetgeving van overwegend belang zulks vereisen.

SECTION VIII.

Article 29, paragraphe 1.

(a) En ce qui concerne la France, la présente Convention s'applique également à l'Algérie et aux départements d'outre-mer.

(b) La République Fédérale d'Allemagne pourra étendre l'application de la présente Convention au Land Berlin par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Celui-ci notifiera cette déclaration aux autres Parties Contractantes.

Article 29, paragraphe 2.

Tout Membre du Conseil de l'Europe qui fera une déclaration en vertu du paragraphe 2 de l'article 29 de la présente Convention notifiera en même temps au Secrétaire Général du Conseil, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, les listes des restrictions prévues à l'Article 6, paragraphe 1, et à l'Article 14, paragraphe 1, ainsi que toute déclaration faite en vertu de l'article 12 et toute réserve formulée en vertu de l'article 26 de la présente Convention.

Article 30.

La « résidence habituelle » s'appréciera selon les règles applicables dans le pays dont l'intéressé est ressortissant.

SECTION IX.

Article 31, paragraphe 1.

Les Parties Contractantes qui ne sont pas partie au Statut de la Cour Internationale de Justice prendront les mesures nécessaires pour avoir accès à la Cour.

AFDELING VIII.

Artikel 29, lid 1.

(a) Voor wat Frankrijk betreft is dit Verdrag eveneens van toepassing op Algerië en de overzeese departementen.

(b) De Bondsrepubliek Duitsland kan de toepassing van dit Verdrag uitbreiden tot het «Land» Berlijn door middel van een aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa gerichte verklaring. De Secretaris-Generaal doet daarvan mededeling aan de andere Verdragsluitende Partijen.

Artikel 29, lid 2.

Ieder Lid van de Raad van Europa dat een verklaring aflegt in overeenstemming met de bepalingen van artikel 29, lid 2, van dit Verdrag, doet tegelijkertijd ten aanzien van de in zodanige verklaring genoemde gebieden aan de Secretaris-Generaal van de Raad de lijsten met beperkingen toekomen als bedoeld in artikel 6, lid 1, en artikel 14, lid 1; het doet tevens mededeling van iedere in overeenstemming met de bepalingen van artikel 12 afgelegde verklaring en van ieder in overeenstemming met de bepalingen van artikel 26 van dit Verdrag gemaakt voorbehoud.

Artikel 30.

De uitdrukking « gewoon verblijf » wordt uitgelegd volgens de in het land waarvan de betrokken persoon onderdaan is geldende regelingen.

AFDELING IX.

Artikel 31, lid 1.

Verdragsluitende Partijen die geen partij zijn bij het Statuut van het Internationale Gerechtshof nemen de nodige stappen om toegang tot het Hof te verkrijgen.